

ÁLLAMTUDOMÁNYI

— MŰHELYTANULMÁNYOK —

2016. évi 32. szám

Kengyel Miklós – Czoboly Gergely

Módszertani tanulmány Az igazságszolgáltatásról szóló speciális jelentés elkészítéséhez

Nemzeti Közszolgálati Egyetem · National University of Public Service
Budapest

ISSN 2498-5627

www.allamtudomany.hu

Módszertani tanulmány Az igazságszolgáltatásról szóló speciális jelentés elkészítéséhez³

1. Bevezetés

1.1. A kutatás célja

Az igazságszolgáltatás kutatása több ponton is kapcsolódik a *Jó Állam Jelentés*ben vizsgált témakörökhöz, mindenekelőtt A biztonság és bizalom a kormányzatban keretében tárgyalt *jogbiztonsághoz*, és áttételesen a Demokrácia és a Hatékony közigazgatás tárgykörökhöz is. A jelentés elkészítéséhez alkalmazott módszerek arról vallanak, hogy *megnőtt* a jogalkotók és a kormányzati döntéshozók érdeklődése és igénye a közigazgatás és az igazságszolgáltatás hatékonyságának vizsgálatát módszertanilag és statisztikailag is megalapozó indikátorok kidolgozására és alkalmazására.

A tervezett kutatás – figyelembe véve a *Jó Állam Jelentés*ben, a készülő közigazgatási perrendtartásról az Államreform Bizottság számára készített jelentésben, valamint a *Hatékony közszolgálat és jó közigazgatás* című tanulmánykötetben (Kaiser, 2014) foglaltakat – kísérletet tesz arra, hogy a jó közigazgatás logikája mentén haladva részben elméleti alapokon, részben empirikus kutatások eredményei alapján feltárja a jó igazságszolgáltatás jelentését.

1.2. A kutatás tárgya

A jó igazságszolgáltatás jelentésének feltárásához sorra kell venni azokat a lehetséges forrásokat, amelyek az igazságszolgáltatással szemben jogfilozófiai, társadalomfilozófiai, emberi jogi, alkotmányjogi követelményeket fogalmaznak meg, továbbá azokat az elvárásokat, amelyeket a törvényhozók támasztanak – rendszerint alapelvek formájában – a bíróságok működésével és az eljárási szabályok alkalmazásával kapcsolatban. A jó igazságszolgáltatás egyfelől magában foglalja az igazságosság, a pártatlanság, a méltányosság, az arányosság *eszményét*, másfelől a hatékonyság, a koncentráltság és az időszerűség gyakorlati követelményét is. Térben és időben meghatározott, ezért nem hagyhatók figyelmen kívül a vele szemben támasztott társadalmi elvárások sem.

A jó igazságszolgáltatás jelentéstartalmának feltárása után empirikus módszerekkel vizsgáljuk meg, hogy a magyar igazságszolgáltatás mennyiben felel meg ezeknek a követelményeknek. Az alapelveknek nemcsak önmagukban a bíróságokra és a felekre nézve kell útmutatást tartalmazniuk, hanem a perrendtartás részletszabályain keresztül, konkrét szabályok formájában is. Meg kell vizsgálni azt is, hogy a polgári perrendtartás alapelvei mennyiben érvényesültek az eljárási részletszabályokban, valamint hogy milyen mértékben tudtak azon keresztül átszűrődni a bírósági gyakorlatba (pl. semlegesség, esélyegyenlőség, időszerűség). A kutatás középpontjába a közigazgatási bíráskodást helyezzük. (A polgári, illetve munkaügyi bíráskodás vizsgálatára a kutatás későbbi szakaszában, elsősorban

¹ egyetemi tanár, KRE Állam és Jogtudományi Kar

² egyetemi adjunktus, BCE GTK Gazdasági Jogi Tanszék

³ A tanulmány Kaiser Tamás (szerk.): A jó állam nagyító alatt. Speciális jelentések A-tól V-ig (az adóbürokráciától a versenyképességig), Dialóg Campus, Budapest, 2016. 123-178 oldalszámokon című kiadványban jelent meg.

az összehasonlítás szándékával kerül sor.) Az eredményeket nemzetközi kontextusban is értékeljük.

1.3. A kutatás újszerűsége

A kutatás egyrészt a *jó igazságszolgáltatás* mibenlétének feltárása, másrészt az empirikus vizsgálat során alkalmazott *módszerek* miatt újszerű.

A jó állam fogalmába nemcsak a jó közigazgatás, a jó kormányzás, hanem a *jó igazságszolgáltatás* is beletartozik. A jó közigazgatási eljárásra jellemző alapelvek többsége a bírósági eljárással szemben is megfogalmazható követelményként. A jogszerűség, jogbiztonság, jogegyenlőség, pártatlanság, átláthatóság, a meghallgatáshoz való jog és az észszerű időtartam stb. elvárásainak az igazságszolgáltatásban is érvényesülniük kell. A különbség csupán annyi, hogy egyes alapelvek – a kétféle eljárás természetéből adódó különbségek miatt – *eltérő hangsúlyokat kapnak*, és kiegészülnek az adott rendszerre jellemző speciális elvekkel. Amíg a jó közigazgatás legfontosabb ismérve a hatékonyság és a megbízhatóság, addig az igazságszolgáltatástól mindenekelőtt a *pártatlanságot* és az észszerű időtartamot várjuk el. Ahol áttételesen mindkét feltételrendszer egyszerre van jelen, az a *közigazgatási bíráskodás*: itt ugyanis a bíróság a közigazgatás működésének jogszerűségéről mond véleményt. Ezért a kutatás legfontosabb tárgya a *közigazgatási per*, amelynek elemzése lehetővé teszi a jó igazságszolgáltatás indikátorainak kidolgozását. Ugyanezeket az indikátorokat használjuk fel a polgári és a munkaügyi bíráskodás elemzése során is. Az indikátorok a nemzetközi összehasonlításhoz is alkalmazhatók.

A közigazgatási bíráskodás vizsgálatát időben dimenzionáltan, többféle módszer alkalmazásával végezzük el. Az adatgyűjtés során nem elégszünk meg a rendelkezésünkre álló bírósági és igazságügyi statisztikákkal, hanem nagyszabású *ténykutatást* tervezünk, amelynek során elsősorban *anonimizált bírósági* ítéletek elemzéséből származó adatokat értékelünk különböző statisztikai módszerek segítségével (lásd a 4.3. pontot).

1.4. Kutatási hipotézisek

A közigazgatási perek vizsgálatát először a 2006 és 2015 közötti időszakra nézve végezzük el. 2006 és 2012 között a közigazgatási pereket első fokon a megyei bíróságok (2012-ben a törvényszékek) tárgyalták, tehát az elbírálásuk a *rendes bíróság* hatáskörébe tartozott. 2013-tól kezdődően a közigazgatási és munkaügyi bíróságok mint *különbíróságok* járnak el. A két időszak összehasonlítása során mintegy 50 indikátor alkalmazásával a következő hipotézis igazolására teszünk kísérletet:

- a különbíróság formájában megvalósuló, de a munkaügyi bíráskodással közös szervezeti egységben működő közigazgatási bíráskodás nem növelte az ítélezés hatékonyságát;
- a 2012–2013. évi igazságszolgáltatási reform nem hozott lényeges változást a közigazgatási perek időszzerűségében.

A közigazgatási perek vizsgálatát a közigazgatási perrendtartás hatálybalépése (2017. július 1-je) után is elvégezzük.⁴ Ugyanazon módszerek és indikátorok alkalmazásával azt a hipotézist kívánjuk igazolni, hogy

- az önálló közigazgatási perrendtartás a közigazgatási határozatok gyorsabb és szakszerűbb felülvizsgálatát teszi lehetővé;
- az önálló közigazgatási perrendtartás szabályai megteremtik az esélyegyenlőséget

⁴ Az új szabályok gyakorlati alkalmazásának vizsgálatát 2018-ban kezdhethetjük el, ettől kezdve állnak majd rendelkezésünkre bírósági ügyforgalmi adatok, illetve anonimizált ítéletek.

a felperesek és az alperesként eljáró közigazgatási szervek között;
az új intézmények és a bírósági szervezet reformja növeli a közigazgatási bíraskodás hatékonyságát.

A hosszú távú idősorok (2015–2018) elemzése során nemcsak a fenti hipotézisek igazolását kíséreljük meg, hanem – egyebek között – a következő kérdésekre is választ keresünk:

- Befolyásolja-e a pernyerési esélyeket, ha a) a felperes természetes személy vagy jogi személy, b) az alperes központi, regionális vagy egyéb szakigazgatási szerv?
- Vannak-e lényeges különbségek a jogérvényesítésben a közigazgatási perek egyes ügýtípusai között?
- Vannak-e lényeges különbségek a jogérvényesítésben a közigazgatási perekben eljáró fővárosi és a vidéki bíróságok között?
- Vannak-e az egyes bíróságokon különbségek a hatályon kívül helyezési gyakorlatban?
- Az egyes ügýtípusokra vetítve milyen arányban jár el az ügyfél személyesen vagy jogi képviselője útján?
- Jobbak-e a pernyerési esélyei azoknak a feleknek, akik jogi képviselővel jártak el?
- Van-e összefüggés a perek tartama és a jogi képviselő igénybevétele között?
- Az egyes ügýtípusokra és bíróságokra vetítve milyen arányban rendelnek ki igazságügyi szakértőt, és milyen arányban szükséges több szakértő kirendelése?

A hosszú távú idősorok (2015–2018) elemzését nemcsak a közigazgatási perekre, hanem a *polgári és munkaügyi perekre* is el akarjuk végezni hasonló módszerek és indikátorok alkalmazásával, hogy ezáltal még közelebb kerüljünk a *jó igazságszolgáltatás* jelentéstartalmához (pártatlanság, időszerűség, költségtakarékosság, hatékonyság, jogbiztonság stb.).

Ha a bírósági (igazságügyi) statisztikai adatokat az *országos népességstatisztikai adatokra* vetítjük, akkor nagyon értékes következtetésekhez juthatunk a közigazgatási, illetve polgári (munkaügyi) perek társadalmi beágyazottságáról. A demográfiai tényezőkön kívül az életkörülmények, az oktatás és az iskolázottság, a munkaerőpiaci viszonyok és a mikrogazdasági állapota is hatást gyakorolhat a perek számára és összetételére. Az egyik kiinduló hipotézisünk az, hogy a gazdasági fejlettség vagy elmaradottság eltérő mértékben hat a különböző pertípusokra: a fejlett gazdaság szükségképpen generálja az üzleti élethez kapcsolódó jogi konfliktusokat (polgári, társasági és közigazgatási jog: engedélyezési eljárások) míg az alulfejlett gazdaság, a munkanélküliség elsősorban a szociális hiányhelyezettel kapcsolatos perek számát fokozza, különösen a munkajog, a társadalombiztosítási jog, a szociális jog, illetve a családjog egyes területein. Az iskolázottság – ezen belül is a főiskolai/egyetemi végzettség – feltevésünk szerint a jogi konfliktusok megoldásának differenciáltabb módszereihez vezet, ezért a perek számának csökkenése irányába hat. A népesség gazdasági aktivitásának növekedése közvetlenül generálhat jogvitákat, nemcsak a polgári, hanem a közigazgatási jog (pl. az adóigazgatás és a különböző engedélyezési eljárások) területén is.

A mikrogazdasági folyamatokkal kapcsolatos adatsorokból a legfontosabbak a regisztrált gazdasági szervezetekre és azok megoszlására (társaságok, egyéni vállalkozók) vonatkozó adatok, amelyek *feltevésünk szerint* lineáris összefüggésben állnak a jogviták számával. A *kiinduló hipotézisünk* az, hogy minél magasabb egy adott területi egységen belül a gazdálkodó szervezetek száma, annál több az üzleti élettel összefüggő jogvita, tehát növekszik a gazdasági perek, a gazdasági nem peres eljárások és a vagyoni kérdésekkel összefüggő polgári perek száma. Egy további *hipotézisünk* az, hogy a gazdasági-üzleti élet változásaira, így a konjunktúrára és a dekonjunktúrára a legérzékenyebben a cégeljárások, illetve a csőd- és felszámolási eljárások reagálnak, amelyeket az igazságügyi statisztika

a gazdasági nem peres eljárásoktól elkülönítve tart számon. Konjunktúra esetén nő a cégalapítások száma, s ez a működő társaságok és egyéni vállalkozások számának növekedéséhez vezet, míg a dekonjunktúra eredményeként megszaporodnak a csőd- és felszámolási eljárások.

1.5. Felhasznált források

Bírósági statisztikai adatok. A 2006 és 2015 közötti bírósági ügyforgalmi adatok elsődleges forrása az Országos Bírósági Hivatal (OBH) honlapja (www.birosag.hu). Az adatállomány jelenleg 2006-tól 2014-ig elérhető, a 2015. évi adatok feltöltése folyamatos. (Bővebben lásd a 4. pontban.)

Az OBH elnökének beszámolóí. Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács feladatait 2012. január 1-től az Országos Bírósági Hivatal elnöke vette át. A www.birosag.hu honlapon olvasható éves beszámolók (2012, 2013, 2014) túlmutatnak a statisztikai adatok elemzésén, és az OBH elnökének törvényi kötelezettségéből adódóan sokoldalúan mutatják be a bíróságok helyzetét. A beszámoló mellékletei a bírósági ügyforgalmi statisztikákban, illetve a bírósági statisztikai évkönyvekben nem található adatokat is tartalmaznak. A kutatás szempontjából legfontosabbnak tartott táblázatok a bíróságok személyi állományára (bírósági vezetők, bírák, bírósági titkárok, tisztviselők) vonatkoznak. (Bővebben lásd a 4. pontban.)

Bírósági statisztikai évkönyvek. Az Országos Bírósági Hivatal honlapján (www.birosag.hu) 2009-ig visszamenőleg találunk ún. statisztikai évkönyveket. 2011-ig az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala, 2012-től az Országos Bírósági Hivatal Bírósági Főosztályának Statisztikai Elemző Osztálya szerepel kiadóként. A statisztikai évkönyvek adatállománya a tárgyévben érkezett ügyeket pertárgy szerinti bontásban is tartalmazza, s ez lehetővé teszi az egyes ügycsoportok (polgári, gazdasági, munkaügyi, közigazgatási perek, nem peres eljárások) alaposabb vizsgálatát. Különösen fontosak a 2013-ban felállított közigazgatási és munkaügyi bíróságokra vonatkozó ügyforgalmi adatok. A munkaügyi pereket és nem peres ügyeket, a közigazgatási pereket és nem peres eljárásokat pertárgy szerinti bontásban bíróságonként tartalmazza. (Bővebben lásd a 4. pontban.)

Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP). A statisztikáról szóló 1993. évi törvény 26. § (3) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány megalkotta a 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendeletet az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatbegyűjtéseiről és adatátvételeiről. A rendelet az adatgyűjtés nyilvántartási rendszerének kidolgozását a Központi Statisztikai Hivatalra bízta. Az Országos Bírósági Hivatal mint a hivatalos statisztikai szolgálat tagja az OSAP keretében adatgyűjtést folytat a bírósági ügyforgalomról. A 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendelet 3. §-ának (1) bekezdése alapján az adatgyűjtésre szolgáló kérdőívek nyilvánosak. (Bővebben lásd a 4. pontban.)

CEPEJ Report on „European judicial systems – Edition 2014 (2012 data): efficiency and quality of justice”. A jelentés összeállítója az Európai Bizottság mellett működő szakértői testület. Erre utal a közismert mozaikszó is (CEPEJ: The European Commission for the Efficiency of Justice). Belorusszia kivételével valamennyi európai ország (47) a tagja, míg egyes Európán kívüli országok megfigyelői státuszban vesznek részt a munkájában. 2002. évi megalakulása után az első jelentését 2004-ben adta ki. Azóta két évenként teszi közzé az európai országok igazságszolgáltatását elemző jelentéseit. A legújabb jelentés 2016-ban várható.

A közigazgatási eljárásra vonatkozó statisztikai adatgyűjtés. 2015 szeptemberében jelentés készült az Államreform Bizottságnak a közigazgatási perrendtartásról, valamint az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény előkészítésével összefüggő egyes feladatokat meghatározó 1352/2015. (VI. 2.) Korm. határozat 4. pontjában lefektetett részletes hatósági ügyforgalmi statisztikai adatok szolgáltatásáról. Az adatszolgáltatás

a Korm. határozat 4. pontjában megjelölt minisztériumok, a fővárosi és megyei kormányhivatalok, a járási és kerületi hivatalok, továbbá az autonóm államigazgatási szervek, valamint az önálló szabályozó szervek feladata volt.

A 2013. és 2014. évre vonatkozó űrlapok a következő kérdésköröket fogták át:

- döntésekre vonatkozó adatok;
- kérelem alapján indult jogorvoslati eljárásokra vonatkozó adatok;
- hivatalból lefolytatható döntés-felülvizsgálati eljárásokra vonatkozó adatok;
- a hatósági ellenőrzések száma;
- időtartamra vonatkozó adatok.

A 2014. évi adatgyűjtés további szempontokkal egészült ki:

- az eljárási határidők betartására vonatkozó adatok;
- a nemzetközi jogsegélyek száma;
- az ügyintézési időtartamok átlagos ideje;
- ügyfelekre vonatkozó adatok;
- szakértőkre vonatkozó adatok;
- végrehajtásra vonatkozó adatok;
- hiánypótlási felhívásokra és az eljárás felfüggesztésére vonatkozó adatok (száma, időtartama);
- a megindult eljárások száma.

Az érintett szervek nem támogatták az adatgyűjtést a következőkről:

- az eljárás megindulására vonatkozó adatok;
- az ellenérdekű ügyfelekre vonatkozó adatok;
- az időtartamra kiható körülményekre vonatkozó adatok;
- a tényállás tisztázásának körére vonatkozó adatok;
- az eljárások költségének adatai;
- a végrehajtásra vonatkozó részletes adatok;
- a személyzetre vonatkozó adatok.

1.6. Kutatási ütemterv

Modulokba rendezve 2016-tól 2019-ig.

	A kutatási modul tárgya	Tervezett közreműködők	Ideje
1.	<i>A „jó igazságszolgáltatás”</i> • elméleti megalapozó kutatás	Prof. Kengyel Miklós, vezető kutató: Dr. Bodnár Eszter, Dr. Czoboly Gergely	2017. I. félév
2.	<i>A közigazgatási bíráskodás 2006 és 2015 között</i> • állapotfelmérés, statisztikai adatsorok elemzése, • 1250 anonimizált ítélet vizsgálata	Vezető kutató: Dr. Czoboly Gergely, Dr. Hideg Milán és bírószági fogalmazók, Csuha Sándor, NKE Mérési és Módszertani Labor	2017. I. félév
3.	<i>Az igazságszolgáltatásba vetett bizalom</i> • kérdőíves felmérés, • 1000 fős reprezentatív mintavétel	Vezető kutató: Csuha Sándor, NKE Mérési és Módszertani Labor külső közreműködő	2017. II. félév

	A kutatási modul tárgya	Tervezett közreműködők	Ideje
4.	<i>Polgári igazságszolgáltatás a bírósági szervezeti reform után</i> <ul style="list-style-type: none"> • 2012–2016 közötti polgári és munkaügyi perek elemzése, • 600 anonimizált bírósági ítélet alapján 	Vezető kutató: Dr. Hideg Milán és bírósági fogalmazók, Csuhai Sándor, NKE Mérési és Módszertani Labor	2017. II. félév
5.	<i>Nemzetközi összehasonlítás</i> <ul style="list-style-type: none"> • külföldi igazságügyi statisztikai adatok, jelentések elemzése 	Vezető kutató: Dr. Bodnár Eszter, Dr. Czoboly Gergely	2018. I. félév
6.	<i>A megújult közigazgatási bíráskodás</i> <ul style="list-style-type: none"> • a közigazgatási perrendtartás hatályosulása, • statisztikai adatok és anonimizált bírósági ítéletek elemzése 	Vezető kutató: Dr. Czoboly Gergely, Dr. Hideg Milán, bírósági fogalmazók, Csuhai Sándor, NKE Mérési és Módszertani Labor	2018. II. félév, 2019. I. félév
7.	[feltételes] <i>A polgári perek hatékonyságának vizsgálata</i> <ul style="list-style-type: none"> • az új polgári perrendtartás hatálybalépése után 	Vezető kutató: Dr. Czoboly Gergely, Csuhai Sándor	2020. I. félév

2. Előzmények, előkutatások

2.1. Hazai kutatások a rendszerváltozás előtt

A szocialista tudománypolitika évtizedeken keresztül bizalmatlanul, sőt ellenségesen viszonyult a „burzsoá áltudománynak” tartott szociológiához. A negatív megítélés csak a hatvanas évek második felében változott meg, és a kedvezőbb légkört a jogszociológia is ki tudta használni. A hetvenes évek közepén végezték el az első nagyszabású ténykutatást: a korszak neves jogtudósa, a későbbi igazságügyi miniszter, Kulcsár Kálmán vezetésével az 1976-ban befejezett polgári perek közül 14 450 peres ügy iratait dolgozták fel (Kulcsár, 1982a: 1–153). A nagyszabású aktavizsgálat során arra a kérdésre kerestek választ, hogy „milyen társadalmi rétegek között, milyen gyakorisággal, az élet milyen területén alakulnak ki konfliktusok, és milyen tényezők hatnak közre abban, hogy ezek az érintettek köréből kikerülve »hivatalos úton« – esetleg éppen a bírósági per közbejöttével – nyerjenek elintézését” (Kulcsár, 1982b: 22).

Egy évtizeddel később e tanulmány szerzőjének nyílt lehetősége arra, hogy a munkatársaival egy kisebb mintán hasonló empirikus vizsgálatot folytasson. Az 1984-ben befejezett peres ügyek közül több mint 2200 aktáját elemeztük (Kengyel, 1990a: 1–157). A kutatás célja a jogérvényesítést elősegítő, illetve hátráltató tényezők feltárása, valamint a gazdasági tényezők vizsgálata volt. A külföldi kutatások módszereit is tanulmányozva öt nagyobb területet választottunk ki a polgári jogérvényesítés vizsgálatához: 1. az igazságszolgáltatás megközelíthetősége, 2. a joghoz jutás és a társadalmi rétegződés, 3. a perbeli képviselő és az esélyegyenlőség, 4. az időtényezők hatása, 5. a perköltség és a költségkedvezmények.

A két kutatás között eltelt egy évtized alatt már megkezdődtek azok a társadalmi és gazdasági folyamatok, amelyek a nyolcvanas évek végén szétfeszítették a szocializmus

kereteit Magyarországon. A kutatás zárótanulmánya előre jelezte a magyar igazságszolgáltatás „szociális üzemzavarát”, amely a kilencvenes években a jogérvényesítés válságát idézte elő.

2.2. Hazai kutatások az ezredforduló után

A rendszerváltozás a magyar bírósági szervezet felépítését lényegesen nem érintette. Hiába merült fel a nyolcvanas évek végén a történelmi modellhez való visszatérés gondolata (Kulcsár, 1990: 1–10, Petrik, 1990: 11–30), a bírósági szervezet átalakítása a vártnál nagyobb akadályokba ütközött. Az igazságügyi reform átfogó koncepciója csak a kilencvenes évek közepére készült el. Az Országgyűlés 1997 nyarán megteremtette a négy szintű bírósági szervezet, az új jogegységi eljárás és a végrehajtó hatalomtól független bírói öngazgatás alkotmányos alapjait.⁵ A bírósági szervezeti reform megvalósulását a jogirodalom élénk érdeklődéssel kísérte, az ezredfordulón egymás után jelentek meg az elemző munkák (Fűrész, 1985; Takács, 1985; Pokol, 2003; Gatter, 2004). A ténykutatások közül Fleck Zoltán munkásságát kell kiemelni, aki egyebek között olyan kérdésekkel foglalkozott, mint a magyar igazságszolgáltatás szervezeti problémái, az igazságszolgáltatási reform hatékonysága, átláthatóság és nyilvánosság, a bírák kiválasztása és képzése, a bírósági költségvetések elemzése, a bíróságok létszámgazdálkodási gyakorlata (Fleck, 2008: I–II. köt.).

3. Nemzetközi kitekintés

3.1. Külföldi kutatások – „Access to Justice”

A jogi jelenségek empirikus vizsgálata már a 19. század utolsó évtizedeiben megkezdődött, de ténylegesen csak a második világháború után vált gyakorlattá. Az ötvenes években indult amerikai vizsgálatokat a hatvanas években követték az első jelentősebb európai ténykutatások. Ezeknek a sikerét több tényező is előmozdította: a központilag támogatott nagyobb szabású kutatási feladatok megoldására intézetek szerveződtek, a számítógépes adatfeldolgozás elterjedése pedig meggyorsította a metodológiai fejlődést. A gyakorlati szakemberek növekvő érdeklődése és aktivitása is kedvező helyzetet teremtett a megvalósításra. Ezzel egyidejűleg megkezdődött a szociológia benyomulása a tételes tudományokba. A szociológiaellenes érzelmek ugyan nem tűntek el teljesen, de lényegesen vesztettek hatásukból.

A hetvenes évek jogi ténykutatásainak sorában jelentős helyet foglalnak el a polgári jogérvényesítés sikerével és az igazságszolgáltatás *hatékonyságával* kapcsolatos vizsgálatok. Ez az átfogó kutatási téma Mauro Cappelletti tevékenységének köszönhetően világméretűvé szélesedett, és „Access to Justice” elnevezéssel számos korábbi terület, illetve ország eredményeit integrálta (Cappelletti, Barth, 1978–1979: I–IV. köt.).

A vizsgálatok középpontjába a „joghoz jutás ténylegességének” kérdése került. Cappelletti szerint a társadalmilag megkívánt hatékonyság ebben a körben csak a teljes mértékű „fegyverzeti egyenlőség” mellett képzelhető el, mert csak ebben az esetben biztosítható, hogy a végeredmény a szemben álló vélemények értékén múljon, függetlenül attól, hogy a felek között mutatkozik-e anyagi vagy képességbeli különbség (Cappelletti,

⁵ Az Alkotmány módosítását követően az Országgyűlés elfogadta a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvényt, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvényt, az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvényt, valamint az ítéletátláthatóság székelyének és illetékességi területének megállapításáról szóló 1997. évi LXIX. törvényt. A felsorolt törvények és az Alkotmánynak a bírósági szervezetre vonatkozó új rendelkezései 1997. október 1-jén léptek hatályba.

1976: 673–674). Az általa kezdeményezett kutatási program középpontjába a jogérvényesítés költségtényezőinek vizsgálata került. Ennek során a következő összefüggéseket elemezték: a jogviták megoldásának költségei a bírósági eljárásban; a bírósági útra tartozó jogviták költségsökkentésének lehetőségei; kísérletek a bíróságokon kívüli fórumok létrehozására a költségek csökkentése céljából.

Az eredmények igazolták azt a hipotézist, hogy azok a felek, akik a pereskedéshez megfelelő anyagi háttérrel rendelkeznek, nyilvánvaló előnyben vannak azokkal szemben, akik ilyen kiadásokat nem kockáztathatnak meg. A költségkorlátok mellett ugyanakkor kirajzolódottak azok a „jónak ígérkező intézmények” is, amelyek a jogvédelem, illetve jogérvényesítés hatékonyságát kívánták előmozdítani. Ennek első hulláma a szegényeknek nyújtott jogsegély (*legal aid for the poor*) volt, amelyet a különböző közösségi érdekek képviselője (*representation for diffuse interests*), majd a jogérvényesítés megközelíthetőségének (*access-to-justice-approach*) intézményesítése követt.

3.2. Külföldi ténykutatások – „Chancengleichheit vor Gericht”

A múlt század hatvanas-hetvenes éveiben a német jogszociológia egyik kedvelt témája az igazságszolgáltatás osztálytartalmának vizsgálata volt (Rottleuthner, 1969; Kaupen, Rasehorn, 1971). A stuttgarti Institut für Rechtstatsachenforschung a „Klassenjustiz”-ból eredő hátrányokat a jogkeresők oldaláról is megvizsgálta. Bender és Schumacher kiindulási hipotézise az volt, hogy az igazságszolgáltatásban rétegspecifikus hátrányok érvényesülnek.

A kutatás módszerül választott bírósági aktaelemzés során a reprezentativitás biztosításával 7759 ügyet vizsgáltak meg, ezek közül azonban csak 1738 végződött ítélettel. Így is sikerült bizonyítani, hogy az esélyegyenlőtlenség alapvetően a peres felek társadalmi státusza közötti különbségre vezethető vissza (Bender, Schumacher, 1980: 70–72). A polgári perben az alacsonyabb társadalmi réteghez tartozó feleket a következő hátrányok érik: minél alacsonyabb a fél társadalmi státusza, annál alacsonyabb a perérték, annál ritkább az ügyvédek igénybevétele, annál ritkább a tanúk előfordulása, annál kevésbé tart ki a fél az ítélethozatalig, és annál kisebb az esélye arra, hogy a pert megnyerje. A kutatók azt is megállapították, hogy nagyobb bírói aktivitásra lenne szükség a sikerhez, ehelyett csökkenő aktivitás tapasztalható.

Az esélyegyenlőség hiányát a különböző ténykutatások a következő tényezőkkel magyarázták:

- nyelvi korlátok (a hivatalos nyelv használatában való járatlanság);
- kommunikációs korlátok és információhiány;⁶
- bürokratizálódás (az egyénekben a kiszolgáltatottság érzetét kelti);
- a konfliktusok komplexitása és formalizáltságuk a perben;
- az eljárás időtartama;
- az ellenérdekű fél fölénye (ha magánszemély szervezettel szemben pereskedik);
- a csoportérdek érvényesítése ellen ható tendenciák (Reifner, 1981: 143–154, 396–414).

Az ezredfordulóhoz közeledve a német ténykutatások iránya megváltozott, a rétegspecifikus vizsgálatok és az esélyegyenlőség kutatásának helyét elsősorban *szervezetpszichológiai* szempontok vették át (Röhl, 1993), és megkezdődött a polgári per alternatíváinak kutatása (Blankenburg, Gottwald, Stempel, 1982).

⁶ Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a hivatkozott kutatások még a világméretű internethasználat előtt folytak.

4. Kutatási módszerek

4.1. Jogi pozitivismus – a közigazgatási perekre vonatkozó szabályozás áttekintése

A 2006 és 2015 között eltelt tíz év alatt a közigazgatási perek szabályozási környezete többször is változott. Az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően a Magyar Köztársaság alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény mondta ki azt, hogy a bíróság *ellenőrzi* a közigazgatási határozatok törvényességét [Alk. 50. § (2) bek.]. Az ellenőrzés a közigazgatási határozatok *felülvizsgálatának* formájában valósul meg [Pp. 324. § (1) bek.]. A bíróság akkor vizsgálja felül a közigazgatási határozatot, ha azt az ügyfél jogszabálysértésre való hivatkozással kéri a bíróságtól (Ket. 109. §). Az érintett közigazgatási szerv ellen megindult perekben 2012. december 31-ig a rendes bíróságok jártak el.

A Pp. 23. § (1) bek. *i* pontja a közigazgatási pereket a *megyei bíróság* – 2012. január 1-jétől a törvényszék – hatáskörébe utalta, de a társadalombiztosítási határozatok, a munkaügyi ellenőrzés és a munkavédelem keretében hozott, továbbá a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló törvény alapján a megyei (fővárosi) munkaügyi központ által hozott közigazgatási határozatok felülvizsgálata a *munkaügyi bíróság* hatáskörébe tartozott [Pp. 349. § (5) bek.]. A felsorolt perekben a munkaügyi bíróság a közigazgatási perekre vonatkozó szabályokat (Pp. XX. fejezet) alkalmazta.⁷

2006 és 2012 között a *perorvoslatok* közül a fellebbezésre vonatkozó szabályok lényegében nem változtak. 2005-ben került át a Bszi. 23. §-ából a Pp. 326. § (2) bekezdésébe az a rendelkezés, miszerint a közigazgatási perekben a megyei bíróság által első fokon hozott határozatoknál – ha törvény a fellebbezést megengedi – a másodfokú eljárásra a Fővárosi Ítéltábla a kizárólagosan illetékes.⁸

⁷ 2007-ben jelentősen változtak az illetékességi szabályok. Ebben az évben kezdődött meg a közigazgatás regionalizációja, amelynek következtében az addig megyei illetékességi területtel működő közigazgatási szervek összevonásával regionális illetékességi közigazgatási szervek jöttek létre. Az új illetékességi területek alapjául szolgáló régiók – a fővárost és Pest megyét magában foglaló Közép-magyarországi régiót kivéve – három-három megyéből álltak. Ezen változások kihatottak a Pp. 326. §-ának (1) bekezdése alapján az első fokon eljáró bíróság illetékességére és a Pp. 327. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint az alperes személyére is. A közigazgatás regionális átszervezésére való tekintettel a törvény egy *kisegítő illetékességi okot* is előírt arra az esetre, ha az első fokon eljáró közigazgatási szerv illetékességi területe több megyére (megye alatt értve a fővárost is) terjedt ki. Ilyenkor a bíróság illetékességét a felperes belföldi lakóhelye, ennek hiányában a tartózkodási helye alapítja meg; jogi személyek, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek esetében pedig az a bíróság illetékes, ahol a szervezet belföldi székhelye található [Pp. 326. § (2) bek.]. 2009-ben ismét lényeges módosítás történt az illetékességi szabályokban: tehermentesíteni kellett a Fővárosi Bíróságot, amely kizárólagos illetékességgel rendelkezett mindazon ügyekre nézve, amelyekben az első fokon eljáró közigazgatási szerv illetékessége az egész országra kiterjedt. A „szolgáltató igazságszolgáltatás” követelményének érvényesülése érdekében a törvény taxatíve határozta meg azokat az ügycsoportokat, amelyekre nézve a kisegítő, ennek hiányában az általános illetékességi okot kell alkalmazni [Pp. 326. § (7) és (12) bek.].

⁸ Ez a szabály – némi szövegezés- és elnevezésbeli módosítással – a Pp. 326. §-ának (9) bekezdésében 2012. december 31-ig fennmaradt. 2012. július 1-jei hatállyal a Bszi. 193. §-ának (1) bekezdése úgy módosult, hogy 2012. december 31-ig másodfokon a polgári perrendtartás alapján meghatározott ítéltábla jár el. A *felülvizsgálatra* vonatkozóan 2006-ban még csak az általános korlátozások érvényesültek [Pp. 271. § (1) bek.], kivéve az első fokon jogerőre emelkedett ítéletek elleni felülvizsgálatot kizáró szabályt. (E kivétel nélkül – fellebbezés hiányában – a közigazgatási perekben hozott ítéletek ellen egyáltalán nem lehetett volna felülvizsgálati kérelemmel élni.) 2008-ban a felülvizsgálati kérelmek elbírálására bevezették a 120 napos határidőt. 2012-ben szűkítették a felülvizsgálati kérelemmel megtámadható ítéletek körét: a Pp. 340/A. § (2) bek. szerint nincs helye felülvizsgálatnak a) az adóhatóságnál fennálló, továbbá az adók módjára behajtható köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító, b) a bíróságot kiszabó és c) a kisajátítási ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben vagy a bíróságot kiszabó határozatban megállapított fizetési kötelezettség,

A bírósági szervezetet ért kritika hatására már 2011 tavaszán hatályba léptek a hatékonyabb működést és az eljárások gyorsítását szolgáló módosítások. A 2011. április 18-án elfogadott Alaptörvény 25–28. cikke lerakta a bírósági rendszer átalakításának alkotmányos alapjait. A reform két sarkalatos törvényben, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényben (Bsz.), valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló CLXII. törvényben (Bjt.) teljesedett ki. Az új rendelkezések – néhány kivételtől eltekintve⁹ – 2012. január 1-jén léptek hatályba. A *közigazgatási és munkaügyi bíróságok* mint az Alaptörvény 25. cikkében nevesített különbíróságok 2013. január 1-jén közös szervezeti egységekben kezdték meg a működésüket (Bsz. 191. §).¹⁰ Szakmai önállóságuk ellenére igazgatási szempontból a rendes bírósági szervezetbe tagozódnak. A közigazgatási és munkaügyi bíróság *első fokon* jár el a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránti, a munkaviszonyból és a munkaviszony jellegű jogviszonyból származó, valamint a törvény által a hatáskörébe utalt egyéb ügyekben. A közigazgatási perben hozott ítélet ellen fősabályként *továbbra sincs helye fellebbezésnek*, kivéve, ha a közigazgatási pert olyan elsőfokú határozat bírósági felülvizsgálata iránt indították, amely ellen közigazgatási úton nincs helye fellebbezésnek, és e határozatot a bíróság törvény alapján megváltoztathatja [Pp. 340. § (2) bek.].¹¹ A fellebbezés kizárása csak az ítéletek vonatkozásában érvényesül, a végzések ellen az általános szabályok szerint lehet fellebbezéssel élni. Másodfokon – ha törvény a fellebbezést megengedi – a *törvényszék* jár el [Bsz. 21. § (1) bek.]. A felülvizsgálat szabályai, valamint a felülvizsgálatból kizárt közigazgatási határozatok köre nem változott. A Kúria a felülvizsgálati kérelem beérkezésétől számított 120 napon belül dönt a felülvizsgálatról.¹²

4.2. Statisztikai módszerek és adatbázisok

A statisztikai módszerek alkalmazása során nem kívánunk konkurálni az Országos Bírósági Hivatal Statisztikai Elemző Osztályával, amely évről évre közreadja a bírósági statisztikai adatokat (www.birosag.hu). Az adatgyűjtés ügycentrikus, ennek megfelelően az adatfeldolgozás szempontjai is túlnyomó részben az ügyek érkezéséhez, befejezéséhez és az eljárások időtartamához kapcsolódnak. Az adatok elemzését leíró statisztikai módszerrel végzik, leggyakrabban az eloszlás százalékos értékeinek kiszámításával, majd az így kapott eredmények szöveges értékelésével. A viszonyítás általában az előző évi (vagy félévi) adatok bázisán történik, de gyakori az azonos szintű bíróságok (pl. törvényszékek vagy ítéltáblák) eredményeinek összehasonlítása is. A leggyakrabban az ítélkezési időszerűségére vonhatók le következtetések.

A kutatás során a rendelkezésünkre álló ügyforgalmi adatokat *más statisztikai módszerekkel* vizsgáljuk meg, és az értékelésüknél is más szempontokat alkalmazunk. Közép- és emelt szintű statisztikai elemzésekkel (x^2 -próba, korrelációs számítás,

illetve kártalanítási összeg az egymillió forintot nem haladja meg.

⁹ A járásbíróságok 2013. január 1-jétől váltak a helyi bíróságok jogutódaivá (Bsz. 190. §). A közigazgatási és munkaügyi bíróságok, valamint a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégiumok a működésüket 2013. január 1-jén kezdték meg (Bsz. 191. §).

¹⁰ „A közös szervezeti egység létrehozását indokolja, hogy a munkaügyi bíróságok a helyi bírósági szinten jelenleg is részben közigazgatási bírósággént járnak el, elbírálják a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt benyújtott kereseteket.” A 2011. évi CLXI. törvény indokolása a 19–20. §-hoz.

¹¹ E rendelkezést közbeszerzési ügyekben a közbeszerzésekről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

¹² A törvényszéken működő közigazgatási-munkaügyi kollégium mellett külön törvényben meghatározott számban és illetékességi területtel *közigazgatási és regionális munkaügyi kollégium* működik (Bsz. 20. §).

regresszióanalízis és faktorelemzés) olyan jelenségek között igyekszünk összefüggéseket kimutatni, amelyek eddig kívül estek a bírósági statisztikai elemzések látókörén. Így próbáljuk megtalálni azokat az indikátorokat, amelyek – az időszerűségein túlmenően – feltárhatják a jó igazságszolgáltatás jelentéstartalmát. Az elemzés során társadalomstatisztikai adatokat is felhasználunk, hogy összefüggéseket keressünk a demográfiai tényezők, az életkörülmények, a gazdasági aktivitás és a jogviták számának alakulása között.

Bírósági ügyforgalmi statisztikák

2006 és 2014 között az adatgyűjtés szempontjai – az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programra tekintettel – többször változtak. 2006 és 2009 között a bírósági ügyforgalmi statisztikák valamennyi bírósági szintre (helyi és megyei bíróság, ítélőtábla, Legfelsőbb Bíróság) vonatkozóan tartalmazzák a tárgyévben érkezett peres és nem peres ügyek számát, megyék, illetve ítélőtáblák szerinti megoszlását, a tárgyévben befejezett, illetve az év végén folyamatban lévő ügyek számát, valamint a befejezett és a folyamatban lévő peres ügyek megoszlását az eljárás időtartama szerint.

2010-ben az ügyforgalmi statisztika kiegészült a polgári, gazdasági, közigazgatási perek, továbbá egyes nem peres eljárások pertárgy, illetve a csőd- és felszámolási eljárások peralanyok (gazdálkodó szervezetek, felszámolási eljárást kérők) szerinti bontásával. Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács működésének utolsó évében azonban a hivatal az ügyforgalmi statisztikai adatokat egy rövid és egy hosszú elemzéssel egészítette ki. Mindkét elemzés – tartalmilag a statisztikai adatok szóveges értékelése – a következő kérdésekre terjed ki:

1. ügyérkezés;
2. az ügyérkezés bírósági szintenkénti megoszlása;
3. az ügyérkezés alakulása bírósági szintenként;
4. perek az ügyérkezéson belül;
5. a peres érkezés bírósági szintenkénti megoszlása;
6. ügybefejezés;
7. perek az ügybefejezésen belül;
8. ügyhátralék;
9. az ügyhátralék bírósági szintenkénti megoszlása;
10. perek az ügyhátralékon belül;
11. a főváros és Pest megye ügyhátraléka;
12. éven túli perek az ügyhátralékon belül, a főváros és Pest megye részesedése.

A 2012. évi ügyforgalmi statisztikai adatokat már az Országos Bírósági Hivatal tette közzé, amely 2012. január 1-jén kezdte meg működését. A bíróságok ügyforgalmát a 2011. évi táblázattal megegyező adatsorokba rendezte, de a *megyei bíróság* elnevezést a *törvényszék*, a *Legfelsőbb Bíróság* titulust pedig a *Kúria* váltotta fel.¹³ A statisztikai adatokat kísérő *elemzés* megmaradt, és további szempontokkal egészült ki:

1. jogszabályváltozások;
2. új pertípusok és eljárások megjelenése;
3. esetleges számbavételi változások;
4. a gyűjtött adatok körének módosulása;

¹³ A hatásköri szabályok változásának megfelelően a Kúria ügyforgalmában az *elsőfokú ügyek* is megjelentek: önkormányzati rendelet felülvizsgálata, helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettségmúlasztásának megállapítása (2011. évi CLXXXIX. törvény 136–127. §).

5. a dolgozói létszám ingadozása.¹⁴

2013-tól kezdve az ügyforgalmi statisztikákat Excel-táblázatok tartalmazzák. Az újdonságot a közigazgatási és munkaügyi bíróságokra vonatkozó adatok jelentik, amelyek 2013. január 1-jén kezdték meg működésüket. Ezzel a bírósági hatáskörbe tartozó közigazgatási ügyek elsőfokú intézése a törvényszékek első fokáról a közigazgatási és munkaügyi bíróságokhoz, másodfokú intézése pedig az ítéletábláktól a törvényszékek másodfokú ügyszakához került. Fontos változás volt még a korábbi évekhez képest, hogy 2013-tól kezdődően az adatszolgáltatás már kiterjedt a járás-, valamint a közigazgatási és munkaügyi bírósági végrehajtás ügyforgalmi adataira. Az Excel-táblázatokban az abszolút és százalékos értékek mellett megjelentek az ún. tisztított¹⁵ és tisztítatlan adatok. A táblázatokot kísérő elemzés szempontjai lényegesen nem változtak.

2014-ben jogszabályi¹⁶ és módszertani változások is történtek. A jogszabályváltozások miatt, a statisztikai összehasonlíthatóság biztosítása érdekében az adatsorokba tisztított adatok kerültek. Egyebekben az adatfelvétel köre és az Excel-táblázatok alkalmazása változatlan maradt.

Az OBH elnökének beszámolóí

Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács feladatait 2012. január 1-től az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke vette át. A www.birosag.hu honlapon olvasható éves beszámolók (2012, 2013, 2014) túlmutatnak a statisztikai adatok elemzésén, és az OBH elnökének törvényi kötelezettségéből adódóan¹⁷ sokoldalúan mutatják be a bíróságok helyzetét. A kutatás céljaira (lásd 1.1. pont) való tekintettel a következő elemzéseknek tulajdonítunk kiemelkedő jelentőséget:

1. ügyérkezés;
2. ügybefejezés;
3. ügyhátralék;
4. időszerűség;
5. a bírói munkateher;

¹⁴ A polgári perek hatékonyságának vizsgálata szempontjából különösen fontos az a tizenegy táblázat, amelyek a bírák, a bírósági titkárok és fogalmazók, valamint az igazságügyi tisztviselők létszámának alakulását mutatják. 2013-tól kezdve ezek a táblázatok az OBH-elnök beszámolóinak mellékleteként is megjelennek.

¹⁵ A statisztikai adatokhoz fűzött elemzés szerint: „A 2011. évi CLXI. törvényben foglalt jogszabályváltozás miatt, a statisztikai összehasonlíthatóság biztosítása érdekében, úgynevezett tisztított adatokkal végeztük az elemzéseket: az érkezett ügyek számát korrigáltuk. Levontuk belőle a korábban a törvényszéken első fokon, illetve az ítéletáblán folyamatban maradt és a közigazgatási és munkaügyi bíróságokra, valamint a törvényszéken másodfokra érkezett ügyek számát. A hitelesség érdekében azonban az elemzés végén található, érintett táblázatokat is mindkét formában, tehát tisztított és tisztítatlan adatokkal is elkészítettük.”

¹⁶ A 12/2013. (XII. 31.) OBH-utasítás 2014. január 1-jétől több ponton módosította a bíróságok egységes iratkezeléséről szóló 4/2002. OIT-szabályzatot. Ennek eredményeképpen megváltozott a másodfokú civilisztikai peres ügy definíciója, 2014. január 1. után csak az ítélet (ideértve a rész- és közbenső ítéletet is) és az egyezséget jóváhagyó végzés elleni fellebbezést lehet peres számmal lajstromozni, s erre való tekintettel a jövőben csökkeni fog a másodfokú civilisztikai perek száma.

¹⁷ A Bszi. 76. §-ának (8) bekezdése szerint az OBH elnöke a tájékoztatással kapcsolatos feladatkörében

a) félévente tájékoztatja a tevékenységéről az OBT-t,

b) évente tájékoztatja a Kúria, az ítéletáblák, valamint a törvényszékek elnökeit a tevékenységéről,

c) évente beszámol a bíróságok általános helyzetéről és a bíróságok igazgatási tevékenységéről az Országgyűlésnek, továbbá az éves beszámolók között egy alkalommal az Országgyűlés igazságügyrel foglalkozó bizottságának.

6. a bírósági szervezet emberi erőforrásai.

A beszámoló mellékletei a bírósági ügyforgalmi statisztikákban, illetve a bírósági statisztikai évkönyvekben nem található adatokat is tartalmaznak. A kutatás szempontjából legfontosabbnak tartott táblázatok a bíróságok személyi állományára (bírósági vezetők, bírák, bírósági titkárok, tisztviselők), valamint a bírák gyakorlat szerinti megoszlására vonatkoznak.

Bírósági statisztikai évkönyvek

Az Országos Bírósági Hivatal honlapján (www.birosag.hu) 2009-ig visszamenőleg találunk ún. statisztikai évkönyveket, amelyekben 2011-ig az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala, 2012-től az Országos Bírósági Hivatal Bírósági Főosztályának Statisztikai Elemző Osztálya szerepel kiadóként. A statisztikai évkönyvek adatállománya a tárgyévben érkezett ügyeket pertárgy szerinti bontásban is tartalmazza, s ez lehetővé teszi az egyes ügycsoportok (polgári, gazdasági, munkaügyi, közigazgatási perek, nem peres eljárások) alaposabb vizsgálatát. Különösen fontosak a 2013-ban felállított közigazgatási és munkaügyi bíróságokra vonatkozó ügyforgalmi adatok, amelyek a peres és nem peres ügyeket pertárgy szerinti bontásban, bíróságonként tartalmazzák.

Közigazgatási perek a per tárgya szerint:

- adóval, vámmal, jövedékkel és illetékkel kapcsolatos per;
- a Gazdasági Versenyhivatal határozatával kapcsolatos per;
- a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal döntésével szembeni jogorvoslat;
- a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság hatáskörébe tartozó ügyekkel kapcsolatos per;
- közbeszerzési határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- földhivatali határozattal kapcsolatos per;
- az építésügyi hatóság határozatával kapcsolatos per;
- igazgatásrendészeti határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- kárpótlási ügyben hozott határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- kisajátítási határozattal kapcsolatos per;
- környezetvédelemmel kapcsolatos per;
- menekültügyi határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- fogyasztóvédelmi határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- gyámügyi határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- idegenrendészeti határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- egyéb per.

A törvényszékekre vonatkozó adatsorok a fellebbezett közigazgatási pereket pertárgy szerinti bontásban, törvényszékenként tartalmazzák (sajnos a Kúria által felülvizsgált közigazgatási ügyeket a statisztikai évkönyv nem részletezi):

- a Gazdasági Versenyhivatal határozatával kapcsolatos per;
- a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság határozata elleni per;
- közbeszerzési határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- kárpótlási ügyben hozott határozat felülvizsgálatával kapcsolatos per;
- környezetvédelemmel kapcsolatos per;
- egyéb per.

Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP)

A statisztikáról szóló 1993. évi törvény 26. § (3) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás

alapján a Kormány megalkotta a 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendeletet az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatbegyűjtéseiről és adatátvételeiről. A rendelet az adatgyűjtés nyilvántartási rendszerének kidolgozását a Központi Statisztikai Hivatalra bízta. Az Országos Bírósági Hivatal – mint a hivatalos statisztikai szolgálat tagja – az OSAP keretében adatgyűjtést folytat a bírósági ügyforgalomról. A 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendelet 3. §-ának (1) bekezdése alapján az adatgyűjtésre szolgáló kérdőívek nyilvánosak. Az OSAP keretében a bíróságok a következő adatszolgáltatásra kötelesek:

- BV minta* – jelentés a törvényszékek büntetés-végrehajtási csoportjának munkájáról;
- U minta* – jelentés a pártfogó felügyelet tárgyában hozott bírósági határozatról;
- K-M minta* – a közigazgatási és munkaügyi bíróságok ügyforgalmi statisztikai jelentése;
- NI minta* – a törvényszékek ügyforgalmi statisztikai jelentése;
- O minta* – a járásbíróságok ügyforgalmi statisztikai jelentése;
- Cégirat-statisztika* – a cégbíróságok ügyforgalmi adatai;
- L minta* – a Kúria ügyforgalmi statisztikai jelentése;
- T minta* – az ítéletláblák ügyforgalmi statisztikai jelentése.

A kutatómunka szempontjából a K-M minta a legfontosabb, amely 2013-tól a közigazgatási és munkaügyi bíróságok ügyforgalmára vonatkozik. Az adatgyűjtés kiegészül a közigazgatási nem peres eljárásokra, a perújításra és a végrehajtási ügyekre vonatkozó adatokkal is. A fellebbezett közigazgatási pereket az NI minta, a Kúria által felülvizsgált közigazgatási pereket és nem peres eljárásokat az L minta tartalmazza. Az adatszolgáltatás valamennyi bíróság, illetve bírósági szint esetében ügycsoportok, illetve pertárgy szerint

- az érkezett és befejezett ügyek megoszlására;
- a befejezés módjára (ítélet vagy végzés);
- a pertárgy értéke; valamint
- az eljárás időtartamára

terjed ki. A törvényszékek elsőfokú ügyforgalmában a felsorolt szempontokon kívül a közvetítés is megjelenik.

A közigazgatási eljárásra vonatkozó statisztikai adatok

Az Államreform Bizottság részére összeállított adatbázis – az említett hiányosságok ellenére is – alkalmas kiindulópont lehet a közigazgatási perek elemzéséhez. A legtöbb információt az eljárások időtartamára vonatkozó adatsorok hordozzák, mivel a közigazgatási eljárások időszerűségét alanyi, tárgyi és területi szempontból egyaránt vizsgálják. Nem kevésbé fontosak a döntésekre és a döntések elleni jogorvoslatokra vonatkozó adatok. A közigazgatási eljárásban igénybe vehető jogorvoslatok gyakoriságából a vitakezelési kultúrára vonhatunk le következtetéseket, amely ügýtípusoktól és eljáró szervektől függően is különböző lehet. Ha a közigazgatási eljárás adatbázisát összekapcsoljuk a bírósági ügyforgalmi statisztikából a közigazgatási perekre vonatkozó adatsorokkal, akkor különböző statisztikai módszerek alkalmazásával több, eddig fel nem tárt összefüggésre bukkanhatunk.

4.3. Anonimizált bírósági ítéletek vizsgálata

A jogszabályi háttér

Az anonimizált bírósági határozatokat 2006 óta digitalizált formában a Bírósági Határozatok Gyűjteménye tartalmazza (www.birosag.hu). Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 17. §-a szerint a gyűjteményben közzé kell tenni a Legfelsőbb Bíróság és az ítéletláblák által az ügy érdemében hozott határozatokat, továbbá az elsőfokú eljárásban hozott és felülvizsgálni kért közigazgatási határozatokról szóló döntéseket, valamint ezen

határozatok által felülvizsgált bírósági és egyéb közigazgatási határozatokat is. Nem kell közzétenni a gyűjteményben a fizetési meghagyásos, a végrehajtási, a cégbírósági, a csőd- és felszámolási, valamint a bíróságon vezetett névjegyzékekkel kapcsolatos eljárásban hozott bírósági határozatokat. A bíróság elnöke e rész rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával elrendelheti a bíróság által hozott más határozat közzétételét is. Nem tehetők közzé a Pp. XV–XVIII. fejezete (házassági perek, apasági és a származás megállapítása iránti egyéb perek, a szülői felügyelet megszüntetése, gondnokság alá helyezés) szerinti eljárásokban hozott határozatok, ha valamelyik fél kérte a közzététel mellőzését.

Az anonimizálás nem terjed ki a közzétett bírósági határozatban szereplő valamennyi személyre. Ha a törvény másként nem rendelkezik, nem kell törölni:

1. az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint egyéb közfeladatot ellátó szerv és személy nevét;
2. a meghatalmazottként vagy védőként eljáró ügyvéd nevét;
3. az alperesként pervesztes természetes személy nevét, továbbá jogi személy nevét és székhelyét, ha a határozatot olyan ügyben hozták, amelyben jogszabály alapján közérdekű igényérvényesítésnek helye van;
4. a társadalmi szervezet vagy alapítvány nevét, székhelyét és képviselőjének nevét;
5. a közérdekből nyilvános adatokat.

A 2005. évi XC. törvényt a 2011. évi CCI. törvény hatályon kívül helyezte. 2012. január 1-jétől a bírósági határozatok közzétételéről a Bszi. 163–166. §-a rendelkezik. A közzétételi kötelezettség tartalma és módja csak annyiban változott, amennyiben azt a bírósági szervezet reformja indokolta. Így például a Bszi. 163. §-ának (1) bekezdése szerint:

- a *Kúria* a jogegységi határozatot, az elvi bírósági határozatot, az elvi bírósági döntést, az általa az ügy érdemében hozott határozatot, az ítéletábrá az általa az ügy érdemében hozott határozatot;
- a *közigazgatási és munkaügyi bíróság*, ha a felülvizsgált közigazgatási határozatot egyfokú eljárásban hozták, és a bíróság határozata ellen nincs helye rendes jogorvoslatnak, az általa, a közigazgatási perben, az ügy érdemében hozott határozatot a *Bírósági Határozatok Gyűjteményében* digitális formában közzéteszi.

A közzététel módját az Országos Igazságszolgáltatási Tanács helyett az Országos Bírósági Hivatal elnöke szabályozza.

Az adatbázis

A Bírósági Határozatok Gyűjteményét 2006 óta töltik fel a törvényben meghatározott szempontoknak megfelelő ítéletekkel (illetve büntetőügyekben ügydöntő végzésekkel). Ennek megfelelően ez elsősorban azokat az ügyeket tartalmazza, amelyek fellebbezés vagy felülvizsgálat folytán az ítéletábráig vagy a Kúriáig eljutnak. Ezen túlmenően nem zárható ki, hogy bírósági elnökök más határozatok közzétételét is elrendelik, de ez 2009 augusztusáig nem fordult elő.¹⁸ A közigazgatási perek szempontjából különösen kedvező a helyzet, mivel az adatbázisba az egyfokú eljárásban hozott határozatok akkor is belekerülnek, ha a határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

Az adatok feltöltése 2007. július 1-jén kezdődött, de mivel „a közzétett bírósági határozathoz kapcsolva, azzal egyidejűleg közzé kell tenni mindazon bírósági és más hatósági vagy egyéb szerv által hozott határozatok anonimizált digitális másolatát is,

¹⁸ Baka András válasza az Eötvös Károly Intézet megkeresésére. Forrás: www.ekint.org/ekint_files/File/tanulmányok/bhgy/birosagok_nyilvanossaga_20090909_vegleges.pdf (letöltés dátuma: 2016. 09. 20.)

amelyeket a közzétett bírósági határozattal felülbíráltak vagy felülvizsgáltak” [2005. évi XC. törvény 17. § (3) bek.], ezért már a 2006-ban meghozott elsőfokú ítéletek is helyet kaptak az adatbázisban.

2007-ben a törvényszékek jogelődein, a megyei bíróságokon összesen 1287 közigazgatási per indult, ebből 12 462 ügy fejeződött be. A fellebbezett közigazgatási ügyekben kizárólagosan illetékes Fővárosi Ítéltábla 416 ügyet, míg a Legfelsőbb Bíróság 647 felülvizsgálati ügyet fejezett be. Az említett bíróságok összesen 1490 ügyet, a 2007-ben befejezett ügyek 12%-át tették közzé anonimizált formában. Ebből a törvényszékek 1091 ügyet (8,7%), a Fővárosi Ítéltábla 112 ügyet (26,9%), a Legfelsőbb Bíróság 287 ügyet (4%) tett közzé.

A mintavétel

2006 és 2015 között a befejezett közigazgatási ügyek száma (megyei bíróságon, törvényszéken és közigazgatási bíróságon) átlagosan 12–13 ezer ügy volt.¹⁹ Amennyiben az anonimizált ítéletek 1%-át kívánjuk elemezni, akkor hozzávetőleg 1250 ügyet kell kiválasztani a következő szempontok figyelembevételével:

mind a tíz év legyen reprezentált az ügyforgalom 1%-ával;

a minta tartalmazzon első fokon befejezett, fellebbezett és felülvizsgált ügyeket;

ügyforgalmuknak megfelelően reprezentálja a 2006 és 2015 között eljárt bíróságokat, így:

2006 és 2012 között a megyei bíróságok (a törvényszékek) és a Fővárosi Ítéltábla,

2013 és 2015 között a közigazgatási és munkaügyi bíróságok, illetve a törvényszékek,

2006 és 2015 között a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria anonimizált ítéleteit.

A kiválasztás kombinált mintavételes eljáráson alapul: első lépésben releváns mintavételi csoportokat hozunk létre, tehát a véletlen mintavétel előtt biztosítjuk az összes fontos csoport és annak arányai szerinti mintavételi keretet. Ezután véletlenszerűen kiválasztjuk a mintaelemeket. A véletlen, reprezentatív minta előnye, hogy megfelelően képezi le a kutatás célját adó ügycsoportot. A minta alapján az elemzések módját adnak arra, hogy a teljes ügycsoportra vonatkoztatható megállapításokat lehessen tenni. A minta magas, 1200 feletti elemszáma már megfelelően biztosítja a kiválasztásból következő standard hibaszint alacsony voltát.

A kiválasztott bírósági ítéletek vizsgálatát előre meghatározott szempontok (lásd az 5. pontot) alapján végezzük el, majd a kapott adatsorokat közép- és emelt szintű statisztikai elemzéseknek vetjük alá, hogy egyfelől igazolhassuk a kiindulási hipotéziseinket (lásd a 2. pontot), másfelől meghatározhassuk a *jó igazságszolgáltatás jelentéstartalmát* hordozó indikátorokat.

A polgári és munkaügyi perek elemzése

A módszer alkalmazásával a polgári és a munkaügyi pereket is megvizsgáljuk. A mintegy 600 anonimizált ítéletre²⁰ kiterjedő adatgyűjtés célja kettős: egyfelől létre akarunk hozni egy adatbázist, hogy a polgári és a munkaügyi perek összehasonlíthatók legyenek a közigazgatási perekkel, másfelől a hosszú távú idősorok alapján a 2012–2013. évi igazságügyi reform,

¹⁹ A befejezett ügyek száma 2007-ben 12 462, 2009-ben 12 771, 2011-ben 13 980, 2013-ban 12 768 volt.

²⁰ Az anyagi lehetőségek függvényében a megvizsgált anonim ítéletek száma több is lehet.

illetve az új polgári perrendtartás²¹ időszerűsége és hatékonyságra gyakorolt hatását is megvizsgálhassuk.

4.4. Kérdőíves felmérés

A jogrendszerbe vetett bizalom

A *Jó Állam Jelentés* B.3. pontja *Jogbiztonság* címszó alatt foglalkozik a lakosság jogrendszerbe vetett bizalmával mint főindikátorral, amelyhez négy további indikátort rendel. A négy indikátor az igazságszolgáltatás különböző területeire, így 2010 és 2012 között az igazságszolgáltatásra fordított kormányzati kiadásokra, 2006 és 2013 között az elsőfokú bíróságokhoz érkezett közigazgatási tárgyú peres ügyek számára, a polgári peres ügyekben az elsőfokú döntés elleni fellebbezések arányára, valamint az érkezéstől számított két éven túl befejezett, elhúzódó elsőfokú polgári peres bírósági eljárások arányára vonatkozik.

Mind a főindikátor, mind a négy részindikátor javuló tendenciát, növekvő elégedettséget, illetve bizalmat mutatott. A főindikátor (a jogrendszerbe vetett bizalom) az éves gyakoriságú OSAP1968 azonosítójú kiegészítő adatgyűjtésből származó mutatószám. Tizenháromezer főnek tették fel a kérdést: „*Mennyire bízik Ön személy szerint a jogrendszerben?*” A jogrendszerbe vetett bizalmat azonban az életkoron (nemen és iskolai végzettségen) kívül számos más tényező befolyásolhatja, amelyek az alkalmazott indikátorokkal csak részben mérhetők. A legfontosabb a *közvetlen tapasztalatszerzés*, a jogalkalmazókkal való kapcsolat. Ennek hiányában a megkérdezettek mások véleményére, feltételezésekre vagy a sajtó által közvetített információkra támaszkodhatnak. Ezért a kérdőíves felmérés eredményeinek értékelésekor különbséget kell tenni két csoport között: akik az igazságszolgáltatás működéséről közvetlen tapasztalatokkal rendelkeznek (jogvita, peres vagy más ügy, szabálysértési vagy büntetőeljárás érintettjei, tanúskodtak stb.), illetve akik egyáltalán nem rendelkeznek ilyen jellegű tapasztalatokkal. A jogrendszerbe vetett bizalmat vagy az igazságszolgáltatásról alkotott képet torzíthatja a közhangulat is. Megfelelő kikérdezési technika alkalmazásával, illetve a felmérés időpontjának helyes megválasztásával az érzelmi alapú ingadozások (pl. felháborodás) torzító hatását mérsékelni lehet.

Az igazságszolgáltatásról alkotott kép, a közbizalom egyre fontosabb a bíróságok számára is. Továbbfűzve az előző pontban kifejtett gondolatot: a jó igazságszolgáltatás jelentéstartalmába a jogkeresők kedvező visszajelzése is beletartozik. Az igazságszolgáltatással kapcsolatos elégedettség mindazonáltal egy rendkívül *szubjektív kategória*, amely nem egyformán várható el a pernyertes felperestől, a pereszes alperestől, az elítélt vagy a felmentett vádlottól.

Az Országos Bírósági Hivatal ügyfél-elégedettségi felmérése

Az Országos Bírósági Hivatal megtette az első óvatos lépéseket az elégedettség mérésének irányába, de gondosan ügyelt arra, hogy tartalmi kérdéseket ne érintsen. Az ügyfél-elégedettségi adatlap csak azt teszi lehetővé, hogy az ügyfelek az őket érintő ügyintézőssel és az épület rendjével kapcsolatban véleményt nyilváníthassanak.

²¹ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló T10308 számú törvényjavaslat a hatálybalépés idejét nem határozza meg.

(bírószék megnevezése)

Ügyfél-elégedettségi adatlap

1. A beléptető/biztonsági szolgálat eljárása:

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

2. Az épületben való tájékozódási lehetőség:

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

3. A bíróságon elhelyezett tájékoztató-táblák, tájékoztatók megfelelősége:

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

4. A kezelőirodai kiszolgálás minősége:

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

5. A kezelőirodai kiszolgálás időszerűsége:

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

6. Az épület rendje, tisztasága:

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

7. Az esélyegyenlőség biztosítása céljából tett intézkedések és az ezzel összefüggő eljárási jogok érvényesülése

Kiváló jó megfelelő elégséges elégtelen

Egyéb, szöveges megjegyzés:

Dátum:

1. ábra

Melléklet a 10/2012. (VI. 15.) OBH utasításhoz

A tervezett kutatás kérdőíve

A tervezett kutatáshoz illeszkedő kérdőíves felmérés célja az, hogy olyan kiegészítő információkkal árnyalja az igazságszolgáltatásról kialakított képet, amely nem szerezhető meg a statisztikai adatok, az anonimizált bírósági ítéletek vagy a bírósági akták vizsgálata során. A legfontosabb kérdés a bíróságok működésének *hatékonyságáról* alkotott értékítélet, amelynek megalapozottságát a válaszadó közvetlen tapasztalatai támaszthatják alá. A hatékonyság (az idő- és költségtényezők megítélése) a jogrendszerbe vetett bizalom egyik fontos részindikátora. Az igazságszolgáltatásról alkotott értékítélet megalapozottságához tartozik a „joghoz jutást”, a jogérvényesítést előmozdító eszközök (pártfogó ügyvéd, perköltségkedvezmény) ismerete is. Számos tanulsággal szolgálhat a bírósághoz fordulás motivációjának vizsgálata is (az erre vonatkozó kérdéseket értelemszerűen a bírósági

eljárások ügyfeleinek lehet feltenni).²²

KÉRDŐÍV **AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS MŰKÖDÉSÉRŐL**

1. Volt-e az utóbbi öt évben
felperes, alperes, sértett, gyanúsított, vádlott, tanú, egyéb?
2. Ha volt, értékelje az eljárás időtartamát tízfokozatú skálán!
3. Ha nem volt, értékelje általában a bírósági eljárások időtartamát tízfokozatú skálán!
(1 = nagyon gyors – 10 = nagyon lassú)
4. Ha volt, értékelje az eljárást a költségek szempontjából tízfokozatú skálán!
5. Ha nem volt, értékelje a bírósági eljárásokat általában a költségek szempontjából tízfokozatú skálán!
(1 = nagyon olcsó – 10 = nagyon drága)
6. Ha volt, részesült-e kedvezményekben?
7. Ha nem volt, tud-e arról, hogy rászorultság esetén kedvezményekben részesülhet?
(1. perköltségkedvezmény, 2. pártfogó ügyvéd, 3. ingyenes jogi tanácsadás)
8. Ha volt már közvetlen tapasztalata, mit várt a bíróságtól?
9. Ha nem volt, mit tart a bíróság feladatának?
(1. döntse el a jogvitát, 2. állapítsa meg, mi történt, 3. adjon erkölcsi elégtételt, 4. adjon „igazat”, 5. büntessen, több válasz is adható.)
10. Ha volt, mennyire elégedett a bíróság döntésével?
11. Ha nem, általában elégedett-e a bíróságok döntéseivel?
[1 = nagyon elégedett – 10 = nagyon elégedetlen]

2. ábra

Az igazságszolgáltatás működését mérő kérdőív

A megalapozott következtetések levonásához legalább 1000 fő megkérdezésére van szükség. Tekintettel arra, hogy a kérdőíves felmérés megszervezése, lebonyolítása, a reprezentativitás biztosítása stb. különös szakértelmet igényel, a feladattal erre szakosodott intézményt (közvélemény-kutató céget) célszerű megbízni.

5. A speciális jelentés indikátorai

5.1. Indikátorok a bírósági statisztikák alapján

A jó igazságszolgáltatás jelentésének feltárásához szükséges indikátorok meghatározása során az Országos Bírósági Hivatal statisztikai elemzéseinél alkalmazott mutatókból indultunk ki. Ezek a tárgyévben érkezett ügyek számához, horizontális és vertikális

²² 1987-ben, egy kisebb mintán elvégzett empirikus vizsgálat eredménye szerint a bírósághoz fordulás motivációi között 54%-ban a jogi elégtétel, 19%-ban az erkölcsi elégtétel, 16%-ban a „törtétek kiderítése” és 11%-ban a másik fél elmarasztalása vagy „megbüntetése” szerepelt (Kengyel, 1990a: 30).

megoszlásához,²³ valamint az ítélkezés időszerűségéhez kapcsolódnak, ennek megfelelően tartalmazzák a befejezett peres ügyek, illetve a folyamatban maradt peres ügyek megoszlását az eljárás időtartama szerint. Egyes statisztikai adatsorokban differenciáltabb adatok is megjelennek, mint például a polgári/gazdasági/munkaügyi perek pertárgy szerinti bontása, a magasabb bíróságok ügyforgalmi adataiból pedig a fellebbezett ügyek száma is kiolvasható.

A 2007 utáni adatsorokban, illetve elemzésekben tovább bővül az indikátorok köre, amennyiben megjelennek – horizontális és vertikális bontásban – az érkezéskori perértékre, valamint a befejezés módjára (ítélet, egyezség, Pp. 130. §, szünetelés, áttétel, egyéb) vonatkozó adatok. 2011-től kezdve fokozott figyelem kíséri az ún. kiemelt ügyeket,²⁴ valamint megjelennek a bírósági végrehajtásra vonatkozó statisztikai adatok is. Az indikátorok meghatározása szempontjából egyre fontosabbak az Országos Bírósági Hivatal által közzétett elemzések, amelyek például a jogszabályváltozások hatását, az új pertípusok és eljárások megjelenését, és a dolgozói létszám ingadozását is vizsgálják.

Az OBH elnökének beszámolója (lásd a 4. pontot) az ügyforgalmi adatok és az ítélkezés időszerűségén túlmenően az egész bírósági szervezet működésére vonatkozó mutatókat tartalmaznak.²⁵ A speciális jelentés indikátorainak meghatározása szempontjából különösen fontosak a jelentés humán szempontjai, így a bírósági szervezet emberi erőforrásainak feltárása, valamint a jelentést kiegészítő táblázatok, amelyek – egyebek között – a bírói létszám megoszlását, a bírósági vezetők számát, az igazságügyi alkalmazottak létszámát, a bírák és az igazságügyi alkalmazottak arányát, valamint a bírák és a bírósági titkárok gyakorlat szerinti megoszlását tartalmazzák. Ha ezeket a mutatókat az ún. CEPEJ-jelentésben (lásd az 1.5. pontot) található nemzetközi adatokkal összehasonlítjuk, nagyon fontos következtetéseket vonhatunk le a jó állam jelentéstartalmát meghatározó indikátorok humán szegmenseire nézve.

5.2. Indikátorok az anonimizált bírósági ítéletek vizsgálata alapján

Az adatgyűjtés szempontjai

Az anonimizált bírósági ítéletek elemzése során túlléphetünk a bírósági statisztika szűkre szabott mutatóin. A bírósági ítéletek tartalmát figyelembe véve magunk határozhatjuk meg azokat a szempontokat, amelyek segítségével a kiválasztott minta elemzését elvégezzük. Így jutunk el azokhoz az adatokhoz, amelyek megfelelő statisztikai módszerekkel kezelve alkalmasak lehetnek arra, hogy a közigazgatási bírászkodással kapcsolatos kiinduló hipotéziseket (lásd az 1.4. pontot) igazolják vagy megcáfolják, és amelyeket indikátorként használhatunk a jó igazságszolgáltatás jelentésének meghatározásához.

Mivel a vizsgált anonim bírósági ítéletek tárgya a *közigazgatási határozatok* bírósági felülvizsgálata, az adatgyűjtést nemcsak a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási eljárásra is kiterjesztjük.

²³ A horizontális megoszlás alatt egyfelől a megyék és a főváros szerinti, másfelől az ügytípusok (polgári, közigazgatási, gazdasági, munkaügyi, peres, nem peres) szerinti bontást, míg a vertikális megoszlás alatt a bírósági szintek (helyi bíróság/járásbíróság, megyei bíróság/törvényszék, ítélőtábla, Legfelsőbb Bíróság/Kúria) közötti bontást értjük.

²⁴ Vö. Pp. XXVI. fejezet: Kiemelt jelentőségű perek.

²⁵ Így például: a bírósági szervezet működésének jogszabályi környezete, a bírósági szervezet emberi erőforrásai, a képzés, a nemzetközi kapcsolatok, a bírósági szervezet integritása, a bírósági szervezet kommunikációja, a bírósági szervezet informatikai helyzete, a bírósági szervezet működését biztosító épületek stb.

Közigazgatási eljárás:

elsőfokú eljárás (eljáró szerv, határozat kelte, határozat tartalma);
másodfokú eljárás (eljáró szerv, határozat kelte, határozat tartalma);
az első- és a másodfokú eljárás viszonya (egybehangzó vagy ellentétes döntés);
hivatali döntés-felülvizsgálati eljárás (eljáró szerv, határozat kelte, határozat tartalma).

Közigazgatási per:**Felek és képviselők:**

felperes (természetes személy, jogi személy, jogi személynek nem minősülő szervezetek);
képviselő (nincs, ügyvéd, jogtanácsos, egyéb);
alperes (központi szerv, regionális szerv, helyi önkormányzat, szakigazgatási szerv, egyéb);
képviselő (vezető, alkalmazott, ügyvéd, jogtanácsos, egyéb).

Ügytípus:

a *K-M minta* besorolása szerint (lásd a 3. melléklet 8. táblázatát);
a pertárgy értéke (nem meghatározható, K-M minta besorolása szerint);
a közigazgatási per típusa (aktus-felülvizsgálat, különös per);
bíróság (elsőfokú, perorvoslati).

Kereset:

a kereset tartalma (elsődleges kérelem, másodlagos kérelem);
a kereset kelte (érkeztetése);
az ellenkérelem tartalma.

Eljárás:

beavatkozás, pertársaság, jogutódlás, ügyészi részvétel;
tárgyaláson, tárgyaláson kívül;
bizonyítás (indítványra, hivatalból);
bizonyítási eszközök (okirat, tanú, szakértő, szemle), felek előadása.

Határozat:

az ítélet tartalma (elutasít, hatályon kívül helyez, megváltoztat);
az ítélet kelte;
az ítélet sorszáma az aktán belül, az ítélet oldalszáma;
jogerős, nem jogerős.

Perköltség:

viselés (felperes, alperes, állam, egyéb résztvevő);
összetétele (illeték, munkadíj, egyéb költség).

Költségkedvezmény:

kedvezményezett (felperes, alperes);
típusa (költség-, illetékmentesség, költség-, illetékfeljegyzési jog).

Perorvoslat:

fellebbezés, felülvizsgálat.

A felsorolt szempontok alapján összegyűjtött adatokat különböző statisztikai vizsgálatoknak vetjük alá (keresztábra-elemzések, a szórás vizsgálata, korrelációs számítás, regresszióanalízis), hogy az egyes adatsorok között hipotézisszerűen felállított

összefüggéseket igazoljuk, valamint meghatározhatjuk a jó állam jelentéstartalmát hordozó indikátorokat. Ez utóbbi szempontjából különösen fontosak a következő összefüggések:

- a keresetnek helyt adó és a keresetet elutasító ítéletek megoszlása:
 - tárgyévek, bíróságok, ügytípusok, pertartam, képviselők szerint,
 - tárgyalás tartása vagy tárgyaláson kívüli elbírálás szerint,
 - bizonyítás felvétele vagy hivatalból elrendelt bizonyítás szerint,
 - jogi képviselő (ügyvéd) igénybevétele vagy hiánya szerint;
- a felperesek megoszlása a keresetnek helyt adó vagy az azt elutasító ítélet szerint;
- az alperesek megoszlása a keresetet elutasító vagy az annak helyt adó ítélet szerint;
- a felperes számára kedvezőbb ítéletek megoszlása (tárgyévek, bíróságok, ügytípusok, pertartam, képviselők szerint);
- a felperesek pernyerési esélyei a felülvizsgálati eljárásban;
- a perköltség összege és a per időtartama közötti összefüggés:
 - a perköltség összege és az ügy bonyolultsága szerint,
 - perköltségkedvezmények gyakorisága szerint,
 - ügytípusok, pertartam, pernyerési esélyek szerint.

5.3. Indikátorok az országos statisztikai adatok alapján

A területekre (megyékre, régiókra²⁶) vonatkozó bírósági statisztikai adatok helyes értékeléséhez az országos, illetve megyei statisztikai évkönyvekben fellelhető indikátorok vizsgálatára is szükség van. Ezáltal válik lehetővé, hogy mind a közigazgatási, mind a polgári (munkaügyi) pereknél megvizsgáljuk a társadalmi beágyazottságot, összefüggéseket keressünk a perek számának, összetételének és kimenetelének alakulása, valamint a demográfiai tényezők, az életkörülmények, az oktatás és az iskolázottság, a munkaerőpiaci viszonyok, valamint a mikrogazdaság állapota között. Ehhez a következő indikátorokat használjuk fel.

Demográfiai tényezők:

- a lakosság száma;
- a felnőtt lakosság száma;
- a születések száma;
- a halálozások száma;
- a házasságkötések, válások száma;
- népmozgás (elvándorlás).

Munkaerőpiaci viszonyok, oktatás:

- a foglalkoztatottak száma, aránya;
- a munkanélküliek száma, aránya (munkanélküliségi ráta);
- a népesség gazdasági aktivitása;
- foglalkoztatási arány;
- inaktivitási arány.

Életkörülmények:

- jövedelem;
- az alkalmazásban állók átlagkeresete;
- az öregségi nyugdíjak havi átlagos összege;

²⁶ Az öt ítéletábra (Budapest, Debrecen, Győr, Pécs, Szeged) illetékességi területe Magyarország egy-egy régióját testesíti meg.

épített lakások 10 000 lakosra, régiók szerint;
a háztartások jövedelme;
a háztartások bruttó pénzügyi vagyona;
a háztartások nettó pénzügyi vagyona;
lakásállomány;
egészségügyi adatok;
halálozási okok;
a szenvedélybetegek száma;
a rokkantak száma.

Mikrogazdaság:

100 lakosra jutó mobil-/internet-előfizetés;
100 lakosra jutó személygépkocsi;
a regisztrált gazdasági szervezetek száma (típusok szerint);
jogi személyiségű társas vállalkozás;
közkereseti társaság, betéti társaság;
önálló vállalkozó;
költségvetési szervezet;
nonprofit szervezet.

Felhasznált irodalom

- Baumgärtel, G. (1976): *Gleicher Zugang zum Recht für alle*. Köln, Heymann.
- Baumgärtel, G., Mes, P. (1972): *Rechtstatsachen zur Dauer des Zivilprozesses*. Köln, Heymann.
- Bender, R., Schumacher, R. (1980): *Erfolgsbarrieren vor Gericht*. Tübingen, Mohr.
- Blankenburg, G., Gottwald, P., Stempel, D. (1982): *Alternativen in der Ziviljustiz*. Köln, Bundes-anzeiger.
- Cappelletti, M. (1976): „Access to Justice. Comparative General Report”. In: *Rabels Zeitschrift*, 673–674.
- Cappelletti, M., Garth, B. (1978): *The Florence Access-to-justice Project*. Vol. I–VI. Milano, Giuffrè.
- Fleck Z. (2008a): *Bíróságok mérlegen I. Igazságszolgáltatásunk újabb tíz éve*. Budapest, Pallas.
- Fleck Z. (szerk.) (2008b): *Bíróságok mérlegen II. A szervezettől a jogértelmezési gyakorlatig*. Budapest, Pallas.
- Fűrész K. (1985): „Az igazságszolgáltatási szervezetrendszer átalakulása”. In: Jakab A., Takács P.: *A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990–2005*. Budapest, Gondolat–Eötvös.
- Gatter L. (2004): *Az igazságszolgáltatás reformja 1987–1997*. Budapest, KJK-Kerszöv.
- Gottwald, P., Stempel, D. (1995): *Streitschlichtung*. Köln, Bundesanzeiger.
- Horváth J. (1989): „Gondolatok a bírósági szervezet reformjának néhány kérdéséhez”. In: *Magyar Jog*, 686–687.
- Kaiser T. (2014): *Hatékony közszolgálat és jó közigazgatás – Nemzetközi és európai dimenziók*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 1–191.
- Kaiser T. (2015): *Jó Állam Jelentés 2015*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 1–134.
- Kaposi Z. (2002): *Magyarország gazdaságtörténete*. Budapest, Dialóg Campus.
- Kaupen, W., Rasehorn, T. (1971): *Die Justiz zwischen Obrigkeitsstaat und Demokratie. Ein empirischer Beitrag zur Soziologie*. Berlin, Neuwied.
- Kengyel M. (1990a): *A polgári bírásokodás hétköznapjai*. Budapest, KJK.
- Kengyel M. (1990b): „Zugangsbarrieren und Chancengleichheit in der ungarischen Ziviljustiz – Querschnitt einer Rechtstatsachenforschung”. *Zeitschrift für Rechtssoziologie*, 11. Jahrg, 71–89.
- Kengyel M. (2013): „Economic Analysis of Civil Litigation”. In: *Recent Trends in Economy and Efficiency of Civil Procedure*. Vilnius, University Press, 112–129.
- Kengyel M. (2014): *Magyar polgári eljárásjog*. Budapest, Osiris.
- Koetz, W., Hagener, L. (1993): *Organisation des Kollegialgerichts und des Instanzen-zuges der*

- ordentlichen Gerichtsbarkeit*. Bundesanzeiger, 1993.
- Komáromi Z. (2001): „A bírósági szervezeti reform és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Magyarországon”. *Acta Universitatis Szegediensis*, Szeged.
- König, B. (1978): „Chancengleichheit im und vor dem Gerichtssaal”. *Zeitschrift für Rechtspolitik*, 44–46.
- Kulcsár K. (1982a): *A jog szerepe a viták kezelésében*. Budapest, 1982, MT.
- Kulcsár K. (1982b): *Gazdasági – társadalom – jog*. Budapest, KJK.
- Kulcsár K. (1990): „A bírósági szervezet továbbfejlesztéséről”. *Magyar Jog*, 1–10.
- Menne, H. (1975): „Sprachbarrieren und Rationalisierung im Zivilprozess”. *Zeitschrift für Zivilprozess*, 264–273.
- Petrik F.: „Tizenöt kérdés és tizenöt válasz a bírósági szervezet reformja köréből”. *Magyar Jog*, 11–30.
- Pokol B. (2003): *A bírői hatalom*. Budapest, Századvég.
- Reifner, U. (1981): „Erfolgs- und Zugangsbarrieren in der Justiz. Eine kritische Bestandsaufnahme der empirischen Forschung”. *Demokratie und Recht*, 143–154, 396–414.
- Rottleuthner, H. (1969): *Klassenjustiz?* München.
- Rottleuthner, H. (1992): *Rechtstatsächliche Untersuchung zum Einsatz des Einzelrichters*. Köln, Bundesanzeiger.
- Röhl, K. (1993): *Gerichtsverwaltung und Court-Management in den USA*. Köln, Bundesanzeiger.
- Szilágyi P. (2007): „A konszolidált Kádár-rendszerből a jogállamba. A magyar igazságszolgáltatás átalakítása 1972–1994”. *Magyar Jog*, 5. szám.
- Váczy P. (2014): A jó közigazgatási eljárás alapelvei”. In: Kaiser T.: *Hatékony közszolgáltatás és jó közigazgatás – Nemzetközi és európai dimenziók*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
- Wasilewski, R. (1990): *Streitverhütung durch Rechtsanwälte*. Köln, Bundesanzeiger.
- Wirtschaftsberatung Aktiengesellschaft (1991): *Vergleichende Organisationsuntersuchung Verwaltungs-/Finanzgerichte*. Köln, Bundesanzeiger.

Internetes források

- Az új polgári perrendtartás koncepciója. www.kormany.hu/download/f/ca/30000/20150128%20Az%20C3%BAj%20polg%C3%A1ri%20perrendtart%C3%A1s%20koncepci%C3%B3japdf0koncepci%C3%B3japdf (letöltés dátuma: 2016. 02. 04.).
- http://birosag.hu/sites/default/files/allomanyok/media-lapszemle/statdatok/2_rovid_adatok/2_rovid_elemzes_2012_kesz.pdf (letöltés dátuma: 2016. 01. 25.).
- http://birosag.hu/sites/default/files/allomanyok/statisztikai_adatok/ugyforgalmi_elemzes_2013_eves.pdf (letöltés dátuma: 2016. 01. 25.).
- www.ekint.org/ekint_files/File/tanulmanyok/bhgy/birosagok_nyilvanossagabirosa20090909_vegleges.pdf (letöltés dátuma: 2016. 01. 25.).

Mellékletek

1. melléklet

Kutatási dimenziók és indikátorok

Bírósági statisztikák

1. táblázat

Indikátorok a helyi (munkaügyi) bíróságok, illetve a járásbíróságok (közigazgatási és munkaügyi) bíróságok ügyforgalmi adatainak elemzéséhez

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
1.1.	Ügyérkezés			
1.1.1.	polgári ügyek	x		
1.1.2.	gazdasági ügyek	x		
1.1.3.	munkaügyek	x		
1.2.	Megyék szerinti bontás			
1.2.1.	polgári ügyek		x	
1.2.2.	gazdasági ügyek		x	
1.2.3.	munkaügyek		x	
1.3.	Eljárás időtartama			
1.3.1.	polgári ügyek	x		
1.3.2.	gazdasági ügyek	x		
1.3.3.	munkaügyek	x		
1.4.	Megyék szerinti bontás			
1.4.1.	polgári ügyek		x	
1.4.2.	gazdasági ügyek		x	
1.4.3.	munkaügyek		x	
1.5.	Pertárgy szerint			

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
1.5.1.	polgári ügyek	x		
1.5.2.	gazdasági ügyek	x		
1.5.3.	munkaügyek	x		
1.6.	Megyék szerinti bontás			
1.6.1.	polgári ügyek		x	
1.6.2.	gazdasági ügyek		x	
1.6.3.	munkaügyek		x	
1.7.	Benyújtáskori perérték			
1.7.1.	polgári ügyek	x		
1.7.2.	gazdasági ügyek	x		
1.7.3.	munkaügyek	x		
1.8.	Megyék szerinti bontás			
1.8.1.	polgári ügyek		x	
1.8.2.	gazdasági ügyek		x	
1.8.3.	munkaügyek		x	
1.9.	Fellebbezés gyakorisága			
1.9.1.	polgári ügyek	x		
1.9.2.	gazdasági ügyek	x		
1.9.3.	munkaügyek	x		
1.10.	Megyék szerinti bontás			
1.10.1.	polgári ügyek		x	
1.10.2.	gazdasági ügyek		x	
1.10.3.	munkaügyek		x	

2. táblázat

Indikátorok a megyei bíróságok, illetve a törvényszékek elsőfokú ügyforgalmi adatainak elemzéséhez

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
2.1.	Ügyérkezés			
2.1.1.	polgári ügyek	x		
2.1.2.	gazdasági ügyek	x		
2.1.3.	közigazgatási ügyek	x		
2.2.	Megyék szerinti bontás			
2.2.1.	polgári ügyek		x	
2.2.2.	gazdasági ügyek		x	
2.2.3.	közigazgatási ügyek	x		
2.3	Eljárás időtartama			
2.3.1.	polgári ügyek	x		
2.3.2.	gazdasági ügyek	x		
2.3.3.	közigazgatási ügyek	x		
2.3.3.1	tárgyévben befejezett	x		
2.3.3.2.	tárgyévben folyamatban maradt	x		
2.4.	Megyék szerinti bontás			
2.4.1.	polgári ügyek		x	
2.4.2.	gazdasági ügyek		x	
2.4.3.	közigazgatási ügyek	x		
2.4.3.1.	tárgyévben befejezett	x		
2.4.3.2.	tárgyévben folyamatban maradt	x		
2.5.	Pertárgy szerint			
2.5.1.	polgári ügyek	x		
2.5.2.	gazdasági ügyek	x		
2.5.3.	közigazgatási ügyek	x		

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
2.6.	Megyék szerinti bontás			
2.6.1.	polgári ügyek		x	
2.6.2.	gazdasági ügyek		x	
2.6.3.	közigazgatási ügyek	x		
2.7.	Benyújtáskori perérték			
2.7.1.	polgári ügyek	x		
2.7.2.	gazdasági ügyek	x		
2.7.3.	közigazgatási ügyek			x
2.8.	Megyék szerinti bontás			
2.8.1.	polgári ügyek		x	
2.8.2.	gazdasági ügyek		x	
2.8.3.	közigazgatási ügyek			x
2.9.	Fellebbezés gyakorisága			
2.9.1.	polgári ügyek	x		
2.9.2.	gazdasági ügyek	x		
2.9.3.	közigazgatási ügyek	x		
2.10.	Megyék szerinti bontás			
2.10.1.	polgári ügyek		x	
2.10.2.	gazdasági ügyek		x	
2.10.3.	közigazgatási ügyek	x		

3. táblázat

Indikátorok a megyei bíróságok, illetve a törvényszékek másodfokú ügyforgalmi adatainak elemzéséhez

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
3.1.	Ügyérkezés			
3.1.1.	polgári ügyek	x		
3.1.2.	gazdasági ügyek	x		
3.1.3.	munkaügyek	x		
3.1.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)	x		
3.2.	Megyék szerinti bontás			
3.2.1.	polgári ügyek		x	
3.2.2.	gazdasági ügyek		x	
3.2.3.	munkaügyek		x	
3.2.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)	x		
3.3.	Eljárás időtartama			
3.3.1.	polgári ügyek	x		
3.3.2.	gazdasági ügyek	x		
3.3.3.	munkaügyek	x		
3.3.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)	x		
3.3.4.1.	tárgyévben befejezett	x		
3.3.4.2.	tárgyévben folyamatban maradt	x		
3.4.	Megyék szerinti bontás			
3.4.1.	polgári ügyek		x	
3.4.2.	gazdasági ügyek		x	
3.4.3.	munkaügyek		x	
3.4.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)	x		
3.4.4.1.	tárgyévben befejezett	x		
3.4.4.2.	tárgyévben folyamatban maradt	x		
3.5.	Pertárgy szerint			
3.5.1.	polgári ügyek	x		

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
3.5.2.	gazdasági ügyek	x		
3.5.3.	munkaügyek	x		
3.5.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)	x		
3.6.	Megyék szerinti bontás			
3.6.1.	polgári ügyek		x	
3.6.2.	gazdasági ügyek		x	
3.6.3.	munkaügyek		x	
3.6.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)	x		
3.7.	Fellebbezett perérték			
3.7.1.	polgári ügyek	x		
3.7.2.	gazdasági ügyek	x		
3.7.3.	munkaügyek	x		
3.7.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)			x
3.8.	Megyék szerinti bontás			
3.8.1.	polgári ügyek		x	
3.8.2.	gazdasági ügyek		x	
3.8.3.	munkaügyek		x	
3.8.4.	közigazgatási ügyek (2013-tól)			x

4. táblázat
Indikátorok az ítélőtáblák ügyforgalmi adatainak elemzéséhez

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
4.1.	Ügyérkezés			
4.1.1.	polgári ügy	x		

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
4.1.2.	gazdasági ügy	x		
4.1.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)	x		
4.2.	Ítéletábrák szerint			
4.2.1.	polgári ügyek		x	
4.2.2.	gazdasági ügyek		x	
4.2.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)	x		
4.3.	Eljárás időtartama			
4.3.1.	polgári ügyek	x		
4.3.2.	gazdasági ügyek	x		
4.3.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)	x		
4.4.	Ítéletábrák szerint			
4.4.1.	polgári ügyek		x	
4.4.2.	gazdasági ügyek		x	
4.4.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)	x		
4.5.	Pertárgy szerint			
4.5.1.	polgári ügyek	x		
4.5.2.	gazdasági ügyek	x		
4.5.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)	x		
4.6.	Ítéletábrák szerint			
4.6.1.	polgári ügyek		x	
4.6.2.	gazdasági ügyek		x	
4.6.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)	x		
4.7.	Benyújtáskori perérték			
4.7.1.	polgári ügyek	x		
4.7.2.	gazdasági ügyek	x		
4.7.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)			x

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
4.8	Ítéletábrák szerint			
4.8.1.	polgári ügyek		x	
4.8.2.	gazdasági ügyek		x	
4.8.3.	közigazgatási ügyek (2013-ig)			x

5. táblázat

Indikátorok a Kúria (Legfelsőbb Bíróság) ügyforgalmi adatainak elemzéséhez

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
5.1.	Ügyérkezés (felülvizsgálat)			
5.1.1.	polgári ügyek	x		
5.1.2.	gazdasági ügyek	x		
5.1.3.	munkaügyek	x		
5.1.4.	közigazgatási ügyek	x		
5.2.	Pertartam			
5.2.1.	polgári ügyek	x		
5.2.2.	gazdasági ügyek	x		
5.2.3.	munkaügyek	x		
5.2.4.	közigazgatási ügyek	x		
5.3.	Folyamatban maradt ügyek			
5.3.1.	polgári ügyek	x		
5.3.2.	gazdasági ügyek	x		
5.3.3.	munkaügyek	x		
5.3.4.	közigazgatási ügyek	x		
5.4.	Befejezett ügyek			

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
5.4.1.	polgári ügyek	x		
5.4.2.	gazdasági ügyek	x		
5.4.3.	munkaügyek	x		
5.4.4.	közigazgatási ügyek	x		

6. táblázat

Indikátorok a bírák és az igazságügyi alkalmazottak létszámára vonatkozóan (2012-től)

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
6.1.	Bírói létszám			
6.1.1.	járásbíróság	x		
6.1.2.	törvényszék	x		
6.1.3.	ítélőtábla	x		
6.1.4.	Kúria	x		
6.2.	Bíróági vezetők létszáma			
6.2.1.	járásbíróság		x	
6.2.2.	törvényszék		x	
6.2.3.	ítélőtábla		x	
6.2.4.	Kúria		x	
6.3.	Iű. alkalmazottak létszáma			
6.3.1.	járásbíróság		x	
6.3.2.	törvényszék		x	
6.3.3.	ítélőtábla		x	
6.3.4.	Kúria		x	
6.4.	Bírói gyakorlat szerinti megoszlás			

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
6.4.1.	járásbíróság	x		
6.4.2.	törvényszék	x		
6.4.3.	ítélőtábla	x		
6.4.4.	Kúria	x		

7. táblázat

A közigazgatási perekre vonatkozó kiegészítő adatok az OSAP-ban alkalmazott K-M minta alapján, bíróságok szerint

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
7.1.	Ügyérkezés			
7.1.1	közigazgatási per			x
7.1.1.1.	az eljárás tárgya szerint			x
7.1.2.	közigazgatási nem peres			x
7.1.3.	végrehajtási ügy			x
7.2.	Közigazgatási per			
7.2.1.	befejezett			x
7.2.1.1.	befejezés ítélettel			x
7.2.1.2.	befejezés végzéssel			x
7.2.2.	folyamatban maradt			x
7.2.3.	eljárás időtartama			x
7.3.	Közigazgatási per			
7.3.1.	pertárgy értéke			x

Anonimizált bírósági ítéletek

8. táblázat

Indikátorok anonimizált bírósági ítéletek elemzéséhez – közigazgatási perek a megyei bíróság, a törvényszék,

valamint a közigazgatási és munkaügyi bíróság előtt

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
8.1.	Közigazgatási eljárás			
8.1.1.	elsőfokú eljárás	x		
8.1.1.1.	eljáró szerv	x		
8.1.1.2.	határozat kelte	x		
8.1.1.3.	határozat tartalma	x		
8.1.2.	másodfokú eljárás	x		
8.1.2.1.	eljáró szerv	x		
8.1.2.2.	határozat kelte	x		
8.1.2.3.	határozat tartalma	x		
8.1.3.	egyéb eljárás			x
Közigazgatási per				
8.2.	Peres felek			
8.2.1.	felperes	x		
8.2.2.	felperesi képviselő	x		
8.2.3.	alperes	x		
8.2.4.	alperesi képviselő	x		
8.2.5.	beavatkozó		x	
8.2.6.	ügyész		x	
8.2.7.	egyéb résztvevő		x	
8.3.	Pertárgy			
8.3.1.	K-M minta besorolása szerint	x		
8.4.	A pertárgy értéke			
8.4.1.	K-M minta besorolása szerint	x		
8.4.2.	eljárás jellege*	x		
8.5.	Kereset			

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
8.5.1.	kereset tartalma	x		
8.5.2.	kereset kelte	x		
8.5.3.	ellenkérelem tartalma	x		
8.6.	Eljárás			
8.6.1.	tárgyaláson (tárgyalások száma)	x		
8.6.2.	tárgyaláson kívül	x		
8.6.3.	egyéb			x
8.7.	Bizonyítás			
8.7.1.	indítványra	x		
8.7.2.	hivatalból	x		
8.8.	Bizonyítási eszközök			
8.8.1.	okirat	x		
8.8.2.	szakértő	x		
8.8.3.	tanú	x		
8.8.4.	szemle	x		
8.9.	Határozat			
8.9.1.	ítélet tartalma	x		
8.9.2.	ítélet kelte	x		
8.9.3.	ítélet sorszáma az aktán belül	x		
8.9.4.	ítélet terjedelme (oldalszám)	x		
8.9.5.	jogerő	x		
8.9.6.	egyéb			x
8.10.	Perköltség			
8.10.1.	perköltség viselése			
8.10.1.1.	felperes	x		
8.10.1.2.	alperes	x		

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
8.10.1.3.	állam	x		
8.10.2.	perköltség összege			
8.10.2.1.	illeték		x	
8.10.2.2.	ügyvédi munkadíj		x	
8.10.2.3.	szakértői díj		x	
8.10.2.4.	egyéb		x	
8.11.	Költségkedvezmény			
8.11.1.	típus szerint	x		
8.11.2.	kedvezményezett szerint	x		

* Pl. aktus-felülvizsgálat, mulasztási per stb.

9. táblázat

Indikátorok anonimizált bírósági ítéletek elemzéséhez – közigazgatási perek felülvizsgálata a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria előtti eljárásban

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
9.1.	Közigazgatási eljárás			
9.1.1.	elsőfokú eljárás	x		
9.1.1.1.	eljáró szerv	x		
9.1.1.2.	határozat kelte	x		
9.1.1.3.	határozat tartalma	x		
9.1.2.	Másodfokú eljárás			
9.1.2.1.	eljáró szerv	x		
9.1.2.2.	határozat kelte	x		
9.1.2.3.	határozat tartalma	x		
9.1.3.	egyéb eljárás			x

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
9.2.	Elsőfokú bírósági eljárás			
9.2.1.	elsőfokú ítélet tartalma	x		
9.2.2.	elsőfokú ítélet kelte	x		
Felülvizsgálat				
9.3.	Peres felek			
9.3.1.	felperes	x		
9.3.2.	felperesi képviselő	x		
9.3.3.	alperes	x		
9.3.4.	alperesi képviselő	x		
9.3.5.	beavatkozó		x	
9.3.6.	ügyész		x	
9.3.7.	egyéb résztvevő		x	
9.4.	Pertárgy			
9.4.1.	K-M minta besorolása szerint	x		
9.5.	Perérték			
9.5.1.	K-M minta besorolása szerint	x		
9.6.	Felülvizsgálati kérelem			
9.6.1.	kérelem tartalma	x		
9.6.2.	kérelem kelte	x		
9.6.3.	ellenkérelem tartalma	x		
9.7.	Eljárás			
9.7.1.	tárgyaláson (tárgyalások száma)	x		
9.7.2.	tárgyaláson kívül	x		
9.8.	Határozat			
9.8.1.	ítélet tartalma	x		
9.8.2.	ítélet kelte	x		

	Az indikátor megnevezése	Az indikátor jelentősége		
		Kiemelten fontos	Másodlagos	Speciális
9.8.3.	ítélet sorszáma az aktán belül	x		
9.8.4.	ítélet terjedelme (oldalszám)	x		
9.9.	Perköltség			
9.9.1.	perköltség viselésre kötelezett	x		
9.9.2.	perköltség összege	x		
9.9.2.1.	illeték	x		
9.9.2.2.	ügyvédi munkadíj	x		
9.9.2.3.	egyéb	x		
9.10.	Perköltségkedvezmény			
9.10.1.	típus szerint	x		
9.10.2.	kedvezményezett szerint	x		

2. melléklet

A bírósági ügyforgalmi adatok szerkezetének áttekintése (2006–2015)²⁷

1. táblázat

A helyi bíróságok (járásbíróságok) ügyforgalmi adatainak áttekintése²⁸

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között	Elérhetőség a statisztikai idősorokban

²⁷ A vizsgált időszak bírósági ügyforgalmi adatainak forrása az Országos Bírósági Hivatal (OBH) honlapja (www.birosag.hu). A honlapnak az OBH-ra mutató linkjén a Közérdekű adatok → Országos statisztikai adatok → Ügyforgalmi adatok útvonalon jutunk el a keresett adatbázisokhoz. Az adatállomány jelenleg 2006-tól 2014-ig elérhető, a 2015. évi adatokat később töltik fel. Az adatállomány szerkezete nem egységes, a vizsgált időszak alatt az adatgyűjtés szempontjai változtak, így nem lehet minden esetben tízéves idősorokat felállítani.

²⁸ Az adatszolgáltatás 2013 óta Excel-táblázatokban történik, a közigazgatási és munkaügyi bíróságok ügyforgalma elválik a járásbíróságokétól.

		kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ⁹⁵	2014	2015
1.1.	polgári/gazdasági/büntető-/szabálysértési/munkaügyi peres ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.2.	polgári/gazdasági/büntető-/szabálysértési/munkaügyi nem peres ügyek		x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.3.	megyék szerinti bontásban és összesítve	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.4.	befejezett peres és nem peres ügyek száma	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.5.	befejezett peres ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.6.	folymatban maradt peres és nem peres ügyek száma	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.7.	folymatban maradt ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.8.	megyék szerinti bontásban és összesítve	x							x		x			
1.9.	pertárgy szerinti bontásban	x							x		x			
1.10.	pertárgy szerinti bontásban megyék szerint	x							x		x			
1.11.	nem peres eljárások megyék szerinti bontásban		x						x		x			
1.12.	helyi bíróságnál benyújtott felülvizsgálati kérelmek			x					x		x			

2. táblázat

A közigazgatási és munkaügyi bíróságok ügyforgalmi adatainak áttekintése²⁹

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között	Elérhetőség a statisztikai idősorokban

²⁹ A közigazgatási és munkaügyi bíróságok 2013 óta működnek, az adatszolgáltatás Excel-táblázatokban történik.

		kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ⁹⁶	2014	2015
1/A.1.	közigazgatási peres és nem peres ügyek összesen	x										x	x	x
1/A.2.	érkezett közigazgatási peres és nem peres ügyek	x										x	x	x
1/A.3.	befejezett közigazgatási peres és nem peres ügyek	x										x	x	x
1/A.4.	folyamatban maradt közigazgatási peres és nem peres ügyek	x										x	x	x
1/A.5.	megyék szerinti bontásban és összesítve	x										x	x	x
1/A.6.	munkaügyi peres és nem peres ügyek összesen		x									x	x	x
1/A.7.	érkezett munkaügyi peres és nem peres ügyek		x									x	x	x
1/A.8.	befejezett munkaügyi peres és nem peres ügyek		x									x	x	x
1/A.9.	folyamatban maradt munkaügyi peres és nem peres ügyek		x									x	x	x
1/A.10.	megyék szerinti bontásban	x										x	x	x

3. táblázat

A megyei bíróságok (törvényszékek) elsőfokú ügyforgalmi adatainak áttekintése³⁰³¹

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban										
	kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁹⁷	2013 ⁹⁸	2014	2015	
2.1.	polgári/gazdasági/közigazgatási/büntető-/katonai peres ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

³⁰ A megyei bíróságok elnevezése törvényszékre változott.

³¹ Az adatszolgáltatás 2013 óta Excel-táblázatokban történik, a közigazgatási és munkaügyi bíróságok ügyforgalma elválik a járásbíróságokétól.

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban										
	kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁹⁷	2013 ⁹⁸	2014	2015	
2.2.	polgári/gazdasági/közigazgatási/büntető-/katonai nem peres ügyek	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.3.	csőd- és felszámolási eljárások/cégügyek		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.4.	megyék szerinti bontásban és összesítve	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.5.	befejezett peres és nem peres ügyek	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.6.	befejezett peres ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.7.	folyamatban maradt peres és nem peres ügyek száma	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.8.	folyamatban maradt ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
2.9.	polgári perek pertárgy szerinti bontásban	x						x		x				
2.10.	gazdasági perek pertárgy szerinti bontásban	x						x		x				
2.11.	közigazgatási perek pertárgy szerinti bontásban	x						x		x				
2.12.	büntetőügyek		x					x		x				
2.13.	pertárgy szerinti bontás megyék szerint	x						x		x				
2.14.	nem peres eljárások			x				x		x				
2.15.	megyei bíróságnál benyújtott felülvizsgálati kérelmek			x				x		x				
2.16.	cégbíróságok ügyforgalma		x					x		x				
2.17.	csődeljárások száma gazdálkodó szervezetek szerint	x						x		x				
2.18.	csődeljárások/befejezett/folyamatos/megyék szerint	x						x		x				

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban										
		kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁹⁷	2013 ⁹⁸	2014	2015	
2.19.	felszámolási eljárások gazdálkodó szervezetek szerint	x								x		x			
2.20.	felszámolási eljárások a befejezés módja szerint	x	x							x		x			
2.21.	befejezett és folyamatban maradt felszámolási eljárások		x							x		x			

4. táblázat

A megyei bíróságok (törvényszékek) fellebbviteli ügyforgalmi adatainak áttekintése³²³³

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban										
		kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁹⁹	2013 ¹⁰⁰	2014	2015	
2/A.1.	polgári/gazdasági/büntető-/szabálysértési/munkaügyi peres ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2/A.2.	polgári/gazdasági/büntető-/szabálysértési/munkaügyi nem peres ügyek		x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2/A.3.	megyék szerinti bontásban és összesítve	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2/A.4.	befejezett peres és nem peres ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2/A.5.	befejezett peres ügyek megoszlása	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

³² A megyei bíróságok elnevezése törvényszékre változott.

³³ Az adatszolgáltatás 2013 óta Excel-táblázatokban történik.

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban									
	kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ⁹⁹	2013 ¹⁰⁰	2014	2015
	az eljárás időtartama szerint												
2/A.6.	folyamatban maradt peres és nem peres ügyek száma	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2/A.7.	folyamatban maradt ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2/A.8.	fellebbezett polgári perek pertárgy szerinti bontásban	x						x		x	x	x	x
2/A.9.	fellebbezett gazdasági perek pertárgy szerinti bontásban	x						x		x			
2/A.10.	fellebbezett munkaiügyi perek pertárgy szerinti bontásban	x						x		x			
2/A.11.	fellebbezett büntetőügyek pertárgy szerinti bontásban			x				x		x			
2/A.12.	pertárgy szerinti bontás megyék szerint	x						x		x			
2/A.13.	fellebbezett polgári és gazdasági nem peres eljárások		x					x		x			

5. táblázat³⁴

Az ítélőtáblák ügyforgalmi adatainak áttekintése

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban									
	kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁰¹	2014	2015

³⁴ Az adatszolgáltatás 2013 óta Excel-táblázatokban történik.

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban										
		kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁰⁾	2014	2015	
3.1.	polgári/gazdasági/közigazgatási/büntető- fellebbezett peres ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.2.	polgári/gazdasági/közigazgatási/büntető- fellebbezett nem peres ügyek		x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.3.	felülvizsgálati eljárások büntetőügyekben			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.4.	egyéb ügyek			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.5.	ítélőtáblák szerinti bontásban és összesítve	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.6.	befejezett peres és nem peres ügyek, felülvizsgálati és egyéb eljárások	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.7.	befejezett peres ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.8.	folyamatban maradt peres és nem peres ügyek, felülvizsgálati eljárások	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
3.9.	folyamatban maradt ügyek megoszlása az eljárás időtartama szerint	x			x	x	x	x	x	x					
3.10.	fellebbezett polgári perek pertárgy szerint	x							x		x				
3.11.	fellebbezett gazdasági perek pertárgy szerint	x							x		x				
3.12.	fellebbezett közigazgatási perek pertárgy szerint	x							x		x				
3.13.	fellebbezett büntetőügyek pertárgy szerint			x					x		x				
3.14.	fellebbezett nem peres ügyek pertárgy szerint		x						x		x				
3.15.	fellebbezett nem peres ügyek ítéletábrák szerint	x							x		x				

6. táblázat
A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) ügyforgalmi adatainak áttekintése³⁵³⁶

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban									
	kiemelt	másodlagos	speciális	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ¹⁰²	2013 ¹⁰³	2014	2015
4.1. civilisztikai/gazdasági/munkaiügyi /közizgatási/büntető kollégium	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.2. fellebbezett és felülvizsgált ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.3. befejezett és folyamatban maradt ügyek	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.4. egyéb ügyek			x					x	x	x	x	x	x
4.5. elsőfokú ügyek (önkormányzati rendelet felülvizsgálata)			x							x	x	x	x
4.6. befejezett és folyamatban maradt ügyek megoszlása időtartam szerint	x										x	x	x

3. melléklet

A bírósági statisztikai évkönyvek adatállománya (2009–2015)³⁷

1. táblázat
A helyi bíróságok (járásbíróságok) ügyforgalmi adatai³⁸³⁹

³⁵ 2012-től a Legfelsőbb Bíróság Kúria néven működik.

³⁶ Az adatszolgáltatás 2013 óta Excel-táblázatokban történik.

³⁷ Az Országos Bírósági Hivatal honlapján (www.birosag.hu) 2009-ig visszamenőleg találunk ún. statisztikai évkönyveket, amelyeken 2011-ig az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala, 2012-től az Országos Bírósági Hivatal Bírósági Főosztályának Statisztikai Elemző Osztálya szerepel kiadóként.

³⁸ A helyi bíróságok 2013-tól járásbíróság elnevezéssel működnek

³⁹ Excel-táblázatban.

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁰⁵	2014	2015 ¹⁰⁶
1.1.	polgári perek befejezett/folyamatban/megyék/törvényszékek szerint	x			x	x	x	x	x	x	x
1.2.	polgári perek pertárgy/megyék/törvényszékek szerint	x			x	x	x	x	x	x	x
1.3.	polgári perek befejezett/időtartam/megyék/törvényszékek szerint	x			x	x	x	x	x	x	x
1.4.	polgári perek folyamatban/időtartam/megyék/törvényszékek szerint	x	x		x	x	x	x	x	x	x
1.5.	gazdasági perek befejezett/folyamatban/megyék/törvényszékek szerint		x		x	x	x	x	x	x	x
1.6.	gazdasági perek befejezett/időtartam/megyék/törvényszékek szerint		x		x	x	x	x	x	x	x
1.7.	gazdasági perek folyamatban/időtartam/megyék/törvényszékek szerint		x		x	x	x	x	x	x	x
1.8.	polgári és gazdasági nem peres befejezett/folyamatban/megyék/törvényszékek		x		x	x	x	x	x	x	x
1.9.	egyres nem peres eljárások tárgya/megyék/törvényszékek szerint		x		x	x	x	x	x	x	x
1.10.	összes nem peres eljárás tárgya/törvényszékek szerint		x						x	x	x
1.11.	bírósági végrehatási ügyek tárgya/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1.12.	büntetőügyek			x	x	x	x	x	x	x	x
1.13.	helyi bírósághoz/járásbírósághoz érkezett felülvizsgálati kérelmek			x	x	x	x	x	x	x	x

2. táblázat

A munkaügyi bíróságok és a közigazgatási és munkaügyi bíróságok ügyforgalmi adatai

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Munkaügyi bíróság (2009–2012)											
1/A.1.	munkaügyi perek befejezett/folyamatban maradt/megyék szerint	x			x	x	x	x			
1/A.2.	munkaügyi perek pertárgy/megyék szerint	x			x	x	x	x			
1/A.3.	munkaügyi befejezett ügyek időtartama/megyék szerint	x			x	x	x	x			
1/A.4.	munkaügyi folyamatban maradt ügyek időtartama/megyék szerint	x			x	x	x	x			
1/A.5.	munkaügyi nem peres eljárások/megyék szerint		x		x	x	x	x			
1/A.6.	munkaügyi bírósághoz benyújtott felülvizsgálati kérelmek			x	x	x	x	x			
Közigazgatási és munkaügyi bíróságok (2013–2015)											
1/A.7.	munkaügyi perek befejezett/folyamatban maradt/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.8.	munkaügyi perek pertárgy/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.9.	munkaügyi befejezett ügyek időtartama/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.10.	munkaügyi folyamatban maradt ügyek időtartama/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.11.	munkaügyi nem peres/törvényszékek szerint		x						x	x	x
1/A.12.	közigazgatási perek befejezett/folyamatban maradt/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.13.	közigazgatási perek pertárgy szerinti bontásban/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.14.	közigazgatási befejezett perek időtartama/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.15.	közigazgatási folyamatban maradt perek időtartama/törvényszékek szerint	x							x	x	x
1/A.16.	közigazgatási nem peres/törvényszékek szerint		x						x	x	x

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1/A.17.	felülvizsgálati kérelem, alkotmányjogi panasz/törvényszékek szerint			x					x	x	x
1/A.18.	bírószági végrehatási ügyek ügýtípus/törvényszékek szerint		x						x	x	x

3. táblázat

A megyei bíróságok (törvényszékek) elsőfokú ügyforgalmi adatai

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Megyei bíróság (2009–2011)											
2.1.	polgári perek befejezett/folyamatban maradt/megyék szerint	x			x	x	x				
2.2.	polgári perek pertárgy szerinti bontásban/megyék szerint	x			x	x	x				
2.3.	polgári befejezett ügyek időtartama/megyék szerint	x			x	x	x				
2.4.	polgári folyamatban maradt ügyek/megyék szerint	x			x	x	x				
2.5.	gazdasági perek befejezett/folyamatban maradt/megyék szerint		x		x	x	x				
2.6.	gazdasági perek pertárgy/megyék szerint		x		x	x	x				
2.7.	gazdasági befejezett ügyek időtartama/megyék szerint		x		x	x	x				
2.8.	gazdasági i folyamatban maradt ügyek/megyék szerint		x		x	x	x				

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban							
	kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
2.9.	közigazgatási perek befejezett/folyamatban maradt/megyék szerint	x			x	x	x				
2.10.	közigazgatási perek pertárgy szerinti bontásban/megyék szerint	x			x	x	x				
2.11.	közigazgatási befejezett ügyek időtartama/megyék szerint	x			x	x	x				
2.12.	közigazgatási folyamatban maradt ügyek/megyék szerint	x			x	x	x				
2.13.	polgári/gazdasági/közigazgatási nem peres ügyek		x		x	x	x				
2.14.	büntetőügyek			x	x	x	x				
2.15.	megyei bírósághoz érkezett felülvizsgálati kérelmek		x		x	x	x				
2.16.	cégbírószági ügyforgalom			x	x	x	x				
2.17.	csődeljárások száma gazdálkodó szervezetek szerint	x			x	x	x				
2.18.	csődeljárások/befejezett/folyamatban/megyék szerint		x		x	x	x				
2.19.	felszámolási eljárások gazdálkodó szervezetek szerint	x			x	x	x				
2.20.	felszámolási eljárások a befejezés módja szerint	x			x	x	x				
2.21.	befejezett és folyamatban maradt felszámolási eljárások		x		x	x	x				

4. táblázat
A megyei bíróságok (törvényszékek) elsőfokú ügyforgalmi adatai (folytatás)

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között	Elérhetőség a statisztikai idősorokban
----------------	--	--

		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Törvényszék (2012–2015)										
2.1.	polgári perek befejezett/folyamatban maradt/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x
2.2.	polgári perek pertárgy/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x
2.3.	polgári befejezett ügyek időtartama/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x
2.4.	polgári folyamatban maradt ügyek/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x
2.5.	gazdasági perek befejezett/folyamatban maradt/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x
2.6.	gazdasági perek pertárgy/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x
2.7.	gazdasági befejezett ügyek időtartama/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x
2.8.	gazdasági i folyamatban maradt ügyek/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x
2.9.	közigazgatási perek befejezett/folyamatban törvényszékek szerint	x						x			
2.10.	közigazgatási perek pertárgy/törvényszékek szerint	x						x			
2.11.	közigazgatási befejezett ügyek időtartama/törvényszékek szerint	x						x			
2.12.	közigazgatási folyamatban maradt ügyek/törvényszékek szerint	x						x			
2.13.	polgári/gazdasági/közigazgatási nem peres ügyek	x						x			
2.14.	polgári/gazdasági nem peres ügyek		x						x	x	x
2.15.	büntetőügyek			x				x	x	x	x
2.16.	törvényszékhez felülvizsgálati kérelmek		x					x			
2.17.	cégbírósi ügyforgalom			x				x	x	x	x
2.18.	csődeljárások száma gazdálkodó szervezetek szerint	x						x	x	x	x
2.19.	csődeljárások/befejezett/folyamatban/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x
2.20.	felszámolási eljárások gazdálkodó szervezetek szerint	x						x	x	x	x

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2.21.	felszámolási eljárások a befejezés módja szerint	x						x	x	x	x
2.22.	befejezett és folyamatban maradt felszámolási eljárások		x					x	x	x	x
2.23.	bírószági közvetítés/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x
2.24.	bírószági végrehajtási ügyek/törvényszékek szerint	x									x

2015-től Excel-táblázatban
2013-tól a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál

5. táblázat
A megyei bíróságok (törvényszékek) fellebbviteli ügyforgalmi adatai

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Magyei bíróság (2009–2011)											
2/A.1.	fellebbezett polgári perek/befejezett/folyamatban/megyék szerint	x			x	x	x				
2/A.2.	fellebbezett polgári perek/pertárgy szerint/megyék szerint	x			x	x	x				
2/A.3.	fellebbezett polgári perek/időtartam/megyék szerint	x			x	x	x				
2/A.4.	fellebbezett gazdasági perek/befejezett/folyamatban/megyék szerint		x		x	x	x				

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban							
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
2/A.5.	fellebbezett gazdasági perek/időtartam/megyék szerint		x		x	x	x					
2/A.6.	fellebbezett polgári és gazdasági nem peres eljárások megyék szerint			x	x	x	x					
2/A.7.	fellebbezett munkaügyi perek/befejezett/folyamatban/megyék szerint	x			x	x	x					
2/A.8.	fellebbezett munkaügyi perek/időtartam/megyék szerint	x			x	x	x					
2/A.9.	fellebbezett munkaügyi nem peres eljárások megyék szerint			x	x	x	x					
2/A.10.	büntetőügyek			x	x	x	x					
Törvényszék (2012–2015)												
2/A.11.	fellebbezett polgári perek/befejezett/folyamatban/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x	
2/A.12.	fellebbezett polgári perek/pertárgy/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x	
2/A.13.	fellebbezett polgári perek/időtartam/törvényszékek szerint	x						x	x	x	x	
2/A.14.	fellebbezett gazdasági perek/befejezett/folyamatban/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x	
2/A.15.	fellebbezett gazdasági perek/időtartam/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x	
2/A.16.	fellebbezett polgári és gazdasági nem peres ügyek törvényszékek szerint			x				x	x	x	x	
2/A.17.	fellebbezett közigazgatási perek/befejezett/folyamatban/törvényszékek szerint	x						i	x	x	x	
2/A.18.	fellebbezett közigazgatási perek/pertárgy szerint/törvényszékek szerint	x						i	x	x	x	
2/A.19.	fellebbezett közigazgatási perek időtartam/törvényszékek szerint	x						i	x	x	x	

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
2/A.20.	fellebbezett közigazgatási nem peres eljárások/törvényszékek szerint	x						i	x	x	x
2/A.21.	fellebbezett munkaügyi perek/befejezett/folyamatban/törvényszékek szerint		x					x	x	x	x
2/A.22.	fellebbezett munkaügyi nem peres ügyek törvényszékek szerint			x				x	x	x	x

2015-től Excel-táblázatban

i = 2012-ben még az ítélőtábla hatáskörében

6. táblázat
Az ítélőtáblák ügyforgalmi adatai ⁴⁰

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban						
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
3.1.	fellebbezett polgári/gazdasági/közigazgatási ügyek/ítélőtáblák szerint	x			x	x	x	x			
3.2.	fellebbezett polgári/gazdasági ügyek/ítélőtáblák szerint	x							x	x	x
3.3.	fellebbezetett polgári ügyek/pertárgy/ítélőtáblák szerint	x			x	x	x	x	x	x	x
3.4.	fellebbezetett gazdasági		x		x	x	x	x	x	x	x

⁴⁰ 2009–2011 között csak a Fővárosi Ítélőtábla járt el fellebbezett közigazgatási perekben, 2012-ben a Debreceni és a Győri Ítélőtábla is. 2013 óta a fellebbezett közigazgatási ügyek elbírálása a törvényszék hatáskörébe tartozik.

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban							
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
	perek/pertárgy/ítélőtáblák szerint											
3.5.	fellebbezett közigazgatási perек/pertárgy/ítélőtáblák szerint ¹⁰⁷	x			x	x	x	x				
3.6.	eljárás időtartama befejezett ügyekben/ítélőtáblák szerint	x			x	x	x	x	x	x		x
3.7.	eljárás időtartama folyamatban maradt ügyekben/ítélőtáblák szerint	x			x	x	x	x	x	x		x
3.8.	fellebbezett polgári/gazdasági/közigazgatási nem peres ügyek ítéltáblák szerint			x	x	x	x	x				
3.9.	fellebbezett polgári/gazdasági/közigazgatási nem peres ügyek/pertárgy szerint			x	x	x	x					
3.10.	fellebbezett polgári/gazdasági nem peres ügyek/ítélőtáblák szerint	x							x	x		x
3.11.	fellebbezett polgári/gazdasági nem peres ügyek/pertárgy szerint	x							x	x		x
3.12.	büntetőügyek			x	x	x	x	x	x	x		x
3.13.	egyéb ügyek			x	x	x	x	x	x	x		x

7. táblázat
A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) ügyforgalmi adatai

	Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás és részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban							
		kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
	Legfelsőbb Bíróság (2009–2011)											

Adatkör/adatok	Az indikátor felhasználása a Jó Állam – jó igazságszolgáltatás részletes mutatók között			Elérhetőség a statisztikai idősorokban							
	kiemelt	másodlagos	speciális	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
5.1. fellebbezett peres ügyek (büntető-, polgári, gazdasági, közigazgatási) befejezett és folyamatban	x			x	x	x					
5.2. fellebbezett nem peres ügyek (büntető-, polgári, gazdasági, közigazgatási) befejezett és folyamatban		x		x	x	x					
5.3. felülvizsgálati ügyek (büntető-, polgári, gazdasági, közigazgatási, munkaiügyi) befejezett és folyamatban	x			x	x	x					
5.4. egyéb ügyek			x	x	x	x					
5.5. eljárás időtartama befejezett és folyamatban maradt ügyekben	x			x	x	x					
Kúria (2012–2015)											
5.6. fellebbezett peres ügyek (büntető-, polgári, gazdasági, közigazgatási) befejezett és folyamatban	x						x	x	o		
5.7. fellebbezett nem peres ügyek (büntető-, polgári, gazdasági, közigazgatási) befejezett és folyamatban		x					x	x	o		
5.8. fellebbezett harmadfokú ügyek (büntető-, katonai)			x				x	x	o		
5.9. felülvizsgált ügyek (büntető-, polgári, gazdasági, közigazgatási, munkaiügyi) befejezett és folyamatban	x						x	x	o		
5.10. egyéb ügyek			x				x	x	o		
5.11. elsőfokú ügyek (önkormányzat, OVB-határozat ellen)			x				x	x	o		
5.12. eljárás időtartama befejezett és folyamatban maradt ügyekben							x	x	o		

2015-től Excel-táblázatban

o = az adatokhoz való hozzáférés nem biztosított

9. táblázat
Törvényszék – elsőfokú ügyforgalom

1.	
Kötelező közvetítés	
Önkéntes közvetítői ügy	
38. sorból	családjogi perekben
	gazdasági perekben
	munkajogi perekben
	egyéb polgárjogi perekben
Közvetítői peren kívüli ügyek összesen	